

SUORAMAN OSAYLEISKAAVA

SELOSTUS

RAPORTTI

1 2 3 4 5 6 7

ESIPUHE

Suoraman osayleiskaavan suunnittelu alkoi vuonna 2011 ja sen suunnitteluprosessi on edennyt tavoitetarkastelun, luonnosten, ehdotuksen ja selvitysten kautta hyväksymisvaiheeseen. Kaavakarttaa ja -määräyksiä on tarkistettu ehdotusvaiheen nähtävillä olon jälkeen.

Suoraman alue on Kangasalan tärkeimpiä täydennysrakentamisen paikkoja. Osayleiskaava ohjaa Suoraman asemakaavoitusta tavoitteenaan joukkoliikenteen edellytysten tukeminen ja lähipalvelukeskuksen kehittäminen. Asuinympäristö muuttuu vähitellen alueiden rakentamisen myötä. Lähiympäristöä parantamalla houkutteellaan asukkaita kulkemaan omin jaloin kouluun ja kauppaan ja tuetaan näin lähipalveluiden säilymistä. Tavoitteita tukevat jo useat vireillä olevat hankkeet.

Kaavatyön aikana Pirkanmaan maakuntakaavaluonnos oli nähtävillä ja Tampereen kaupunkiseudun uusi rakennesuunnitelma valmistui. Päätaavoitteet säilyivät kuitenkin edelleen samansuuntaisina. Rakennesuunnitelmaan on edelliseen suunnitelmaan verrattuna lisätty keskusmerkintöjä, ja yksi aluekeskusmerkintä on osoitettu Suoramalle.

Tämä osayleiskaavan selostus esittelee Suoraman osayleiskaavoitustyön keskeiset vaiheet ja perustelee kaavan päätöksäiset. Kaavaa vertaillaan osayleiskaavalle asetettuihin tavoitteisiin ja tarkastellaan kaavan mahdollisia vaikutuksia. Osayleiskaavan selostus on seitsemäs ja viimeinen raporttien sarjassa.

Raportin on koonnut ehdotusvaiheessa suunnittelijaharjoittelija Eija Arpiainen ja hyväksymisvaiheessa täydentänyt Susanna Virjo. Suunnittelutyöryhmään ovat kuuluneet myös kaavoitusarkkitehti Markku Lahtinen ja yleiskaavasunnittelija Jenni Joensuu-Partanen.

Koko kaava-aineisto on nähtävillä kunnan kaavoituksen kotisivuilla www.kangasala.fi/asuminen_ja_ymparisto/tontit_ja_kaavoitus/kaavoitus/vireilla_olevia_yleiskaavoja/suoraman-osayleiskaava-kaava-nro/.

Kangasalla 25.8.2015

Markku Lahtinen
Susanna Virjo
Eija Arpiainen
Jenni Joensuu-Partanen

Suoraman keskustan kävely- ja pyöräily-ympäristöä.

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	2	5.2	VAIKUTUKSET TYÖPAIKKoihin JA PALVELuihin.....	27
1 SUUNNITTELUTYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	4	5.3	LIIKENTEELLiset VAIKUTUKSET	28
2 YLEISKAAVASUUNNITTELUN KULKU	5	5.4	YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET.....	29
2.1 SUORAMAN KEHITYSKUVATARKASTELU	5	5.5	TALOUDELLiset VAIKUTUKSET	30
2.2 SUORAMAN OSAYLEISKAAVAN LUONNOSVAIHE	5	5.6	IHMISIIN KOHDISTUVAT VAIKUTUKSET	31
2.3 LUONNOSVAIHTOEHTOJEN PALAUTE	7	6 OSAYLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN	33	
3 SUORAMAN OSAYLEISKAAVAN KUVAUS	7	7 SELVITYKSET	34	
3.1 LIIKKUMINEN	7	8 SUUNNITTELUPROESSIN AIKATAULU, OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS	35	
3.2 PALVELUT.....	11	9 LÄHTEET	37	
3.3 ELINKEINOT	11	LIITE 1 LUONTOARVOT	38	
3.4 ASUMINEN	12	LIITE 2 MUINAISJÄÄNNÖKSET	40	
3.5 VAPAA-AIKA JA VIRKISTYS.....	12	LIITE 3 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ	42	
3.6 LUONTO.....	13			
3.7 KULTTUURIPERINTÖ JA IDENTITEETTI	15			
3.8 MERKITTÄVÄSTI MUUTTUVAT ALUEET	17			
3.9 KANGASALANTIE VARREN KAUPUNKIKUVALLINEN SUUNNITELMA	20			
3.10 YHDYSKUNTA TEKNIikka JA RAKENNETTAVUUS	22			
3.11 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT	22			
4 OSAYLEISKAAVAN SUHDE TAVOITTEISIIN	23			
4.1 VALTAKUNNALLiset ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET	23			
4.2 MAAKUNTAKAAVA.....	23			
4.3 TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN RAKENNESUUNNITELMA 2040	24			
4.4 TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN ASUNTOPOLIITTINEN OHJELMA 2030, ILMASTOSTRATEGIA 2030 JA LIIKENNEPOLIITTINEN OHJELMA TASE 2025	25			
4.5 KUNTA STRATEGIA 2020	25			
5 OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET JA KEINOT HAITALLISTEN VAIKUTUSTEN VÄHENTÄMISEKSI	26			
5.1 ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEELLiset VAIKUTUKSET	26			

1 SUUNNITTELUTYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Suorama sijoittuu Kangasalan nauhamaisen taajaman keskiosaan, Kangasalan keskustan ja Vatialan väliin. Suorama sijoittuu Kirkkoharjun eteläpuoliselle alueelle, jossa kangasmaa tahtuu hienojakoisemmalle maaperälle raivattuun peltomaisemaan.

Yleiskaava-alue rajautuu idässä Pikonkankaalla keskustan osayleiskaava-alueeseen, etelässä ja lännessä Lahdentiehen (Vt 12) ja pohjoisessa Kirkkoharjun virkistysalueeseen ja Kyötikkälän urheilukeskukseen. Kaava-alueeseen kuuluu myös Kyötikkäläntien länsipuolinen, pääosin rakentamaton alue, joka rajautuu lännessä Vatialantiehen ja pohjoisessa Aseman teollisuusalueeseen. Kaava-aluetta muutettiin ehdotusvaiheen jälkeen siten, että urheilukeskuksen alue jäi kaavasta pois ja Lahdentien alueita otettiin kaava-alueeseen mukaan osayleiskaavojen muodostaessa yhteisen kokonaisuuden.

Suorama on asukasmäärältään Kangasalan suurimpia kunnanosia. Asutus painottuu kaava-alueen eteläosaan, Kangasalan tien molemmille puolille. Suorama on toimintoiltaan melko monipuolinen, mutta säilyäkseen ja kehittyäkseen elinvoimaisena ja viihtyisenä aluekeskuksena alue tarvitsee kokonaisuutena määrätietoisempaa kehittämistä. Suoraman osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja se korvaa alueella voimassa olevan oikeusvaikutuksettomien taajamien osayleiskaavan vuodelta 2000.

Suoraman osayleiskaavan tavoitteet on määritelty raportissa 2, tavoitteet. Kaavan suunnittelussa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- Asuinrakentamisen sekä merkittävien palvelujen ja työpaikkakeskittymien sijoittaminen nauhataajamaan Suoraman aluekeskuksen ja Kangasalan tien joukkoliikennekäytävän yhteyteen
- Alueen asukasmäärän kasvuun varautuminen: rakennesuunnitelmassa tavoitteena 1 500–1 700 uutta asukasta vuoteen 2030 mennessä
- Koulu- ja päivähoitopalvelujen tarpeen arviointi ja uusien koulu- ja päivähoitoyksiköiden sijainnin määrittely

- Kyötikkälän alueen monipuolistaminen ja kytkeminen Suoraman ja Aseman tien alueisiin
- Elinympäristön viihtyisyyden ja asukkaiden virkistysmahdollisuuksien turvaaminen
- Arjen sujuvuus: palvelujen saavutettavuuden parantaminen kehittämällä kävely- ja pyöräily-ympäristöä aiempaa selkeämmäksi ja jäsentyneemmäksi
- Monipuolisen ja sekoittuneen asutokannan tukeminen
- Alueen palvelukeskuksen hahmottaminen ja hajautuneiden palveluiden kytkeminen toisiinsa
- Työpaikka-alueiden kehittämismahdollisuuksien selvittäminen
- Ekotehokkaan ja ilmastovastuullisen taajamarakenteen vahvistaminen

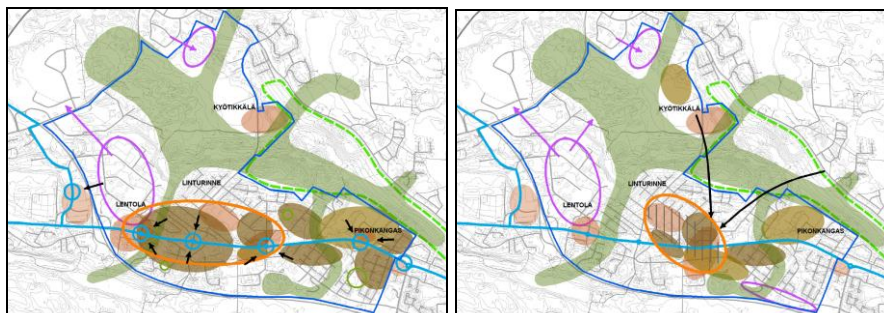
Kyötikkälän peltomaisemaa.

2 YLEISKAAVASUUNNITTELUN KULKU

2.1 Suoraman kehityskuvatarkastelu

Yleiskaavan suunnitteluprosessissa laadittiin ensin suurten linjojen selkeyttämiseksi neljä kehityskuvavaihtoehtoa: ”raakile”, ”nauha”, ”rusetti” ja ”met-sämsikka”. Näitä vaihtoehtoja käsiteltiin kaavoituslautakunnassa ja kuntakehitystiimissä.

Osayleiskaavaluonnosten pohjaksi valittiin kehityskuvat ”nauha” ja ”rusetti”, jotka erosivat uuden asumisen painopisteen, palveluiden sijoittamisen ja työpaikka-alueiden suhteen. ”Nauha” korosti joukkoliikennekäytävän varren kehittämistä ja ”rusetti” Suoraman aluekeskuksen kehittämistä.

Kuvio 1. ”NAUHA”

Kuvio 2. ”RUSETTI”

kaavaraja	joukkoliikennekäytävä
tiivistettävä asutus	kulkuyhteyksien solmukohta
uusi asutus	tärkeä kulkuyhteys
palvelu-, harrastus- ja kulttuurikeskittymät	Suoraman keskustan kävelyakseli
palveluiden painopiste	Kirkkoharju
merkittävä työpaikkakeskittymä	viher- ja virkistysyhteys
työpaikka-alueen laajenemissuunta	merkittävä viheralue tiivistettävällä alueella

2.2 Suoraman osayleiskaavan luonnosvaihe

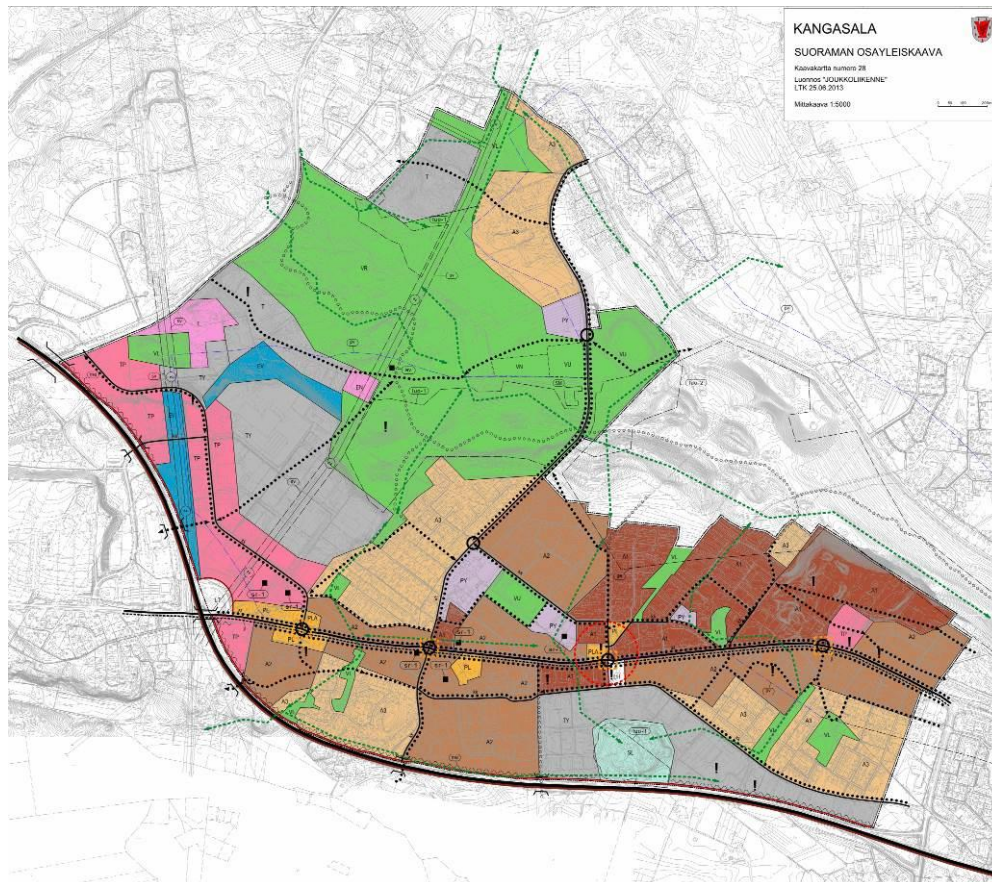
Suoraman osayleiskaavasta oli luonnosvaiheessa nähtävillä 9.9.-8.10.2013 kaksi vaihtoehtoa, jotka poikkesivat toisistaan asumisen painopisteiden, liikenteellisten ratkaisujen sekä viheralueiden ja palveluiden sijoittumisen ja määrän suhteen. Asukasmäärän kasvun odotettiin olevan sama kummassakin vaihtoehdossa.

Vaihtoehto ”Joukkoliikenne”

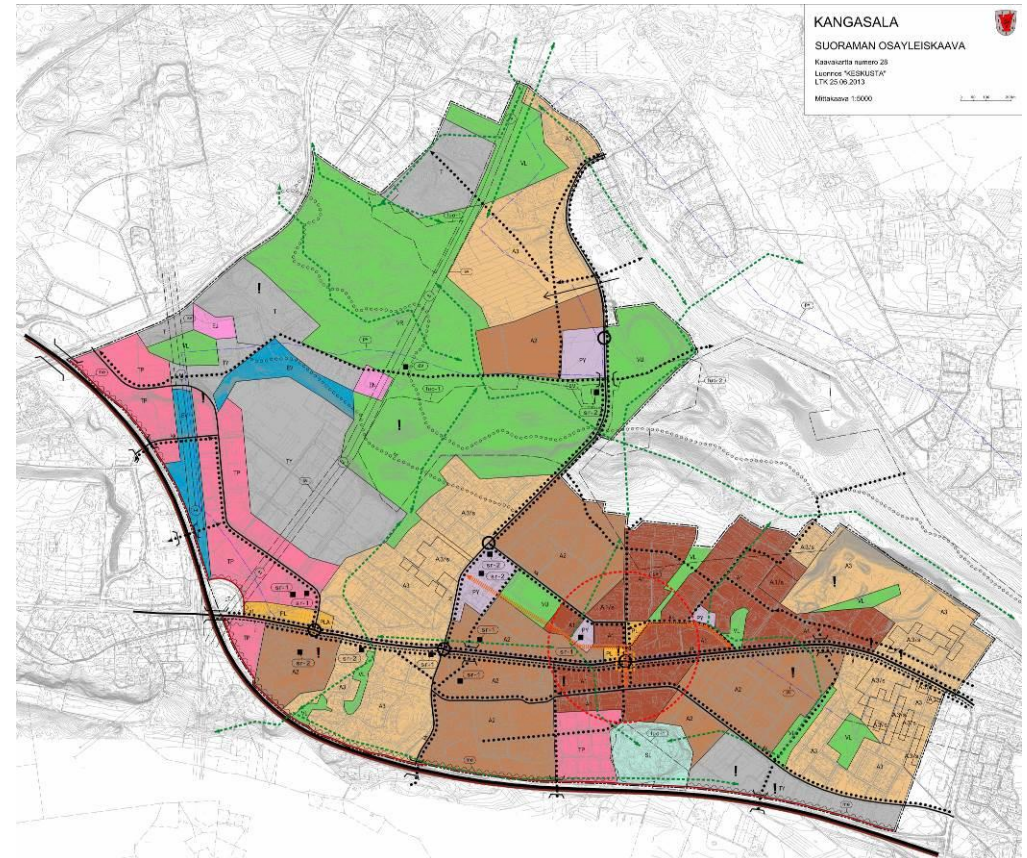
Vaihtoehto ”Joukkoliikenne” tukee erityisesti joukkoliikenteen edellytyksiä. Uusi asutus keskittyy joukkoliikennekäytävän läheisyyteen. Palvelut sijoituvat nauhamaisesti Lentolaan, Suoraman keskusta ja Pikonkankaalle. Uusi yhtenäiskoulu ja päiväkoti sijoittuvat Kyötikkälään ja liikuntahalli Suoraman urheilukentälle. Kangasalan tien molemmille puolille muodostetaan yhtenäiset ja houkuttelevat kävelyn ja pyöräilyn rinnakkaisreitit vaihtoehtona Kangasalan tielle. Lentolan liikealueen ja Kyötikkälän välille osoitetaan uusi kävely- ja pyöräilyreitit.

Vaihtoehto ”Keskusta”

Vaihtoehto ”Keskusta” tukee vahvemmin Suoraman aluekeskuksen kehittämistä. Siinä säilytetään enemmän myös rakennusperintöä. Uutta asutusta tulee Suoraman keskustan lisäksi Pikonkankaalle ja Kyötikkälään. Samalla Pähkinäkallion teollisuusalue pienenee uuden asutuksen vuoksi. Uusi yhtenäiskoulu, päiväkoti ja liikuntahalli sijoittuvat Kyötikkälään. Suoraman keskustaan luodaan ympäristöltään miellyttävä ja monipuolinen kävelyakseli, joka yhdistää keskustan palvelut toisiinsa.

Kuvio 3. Luonnosvaihtoehto "Joukkoliikenne"

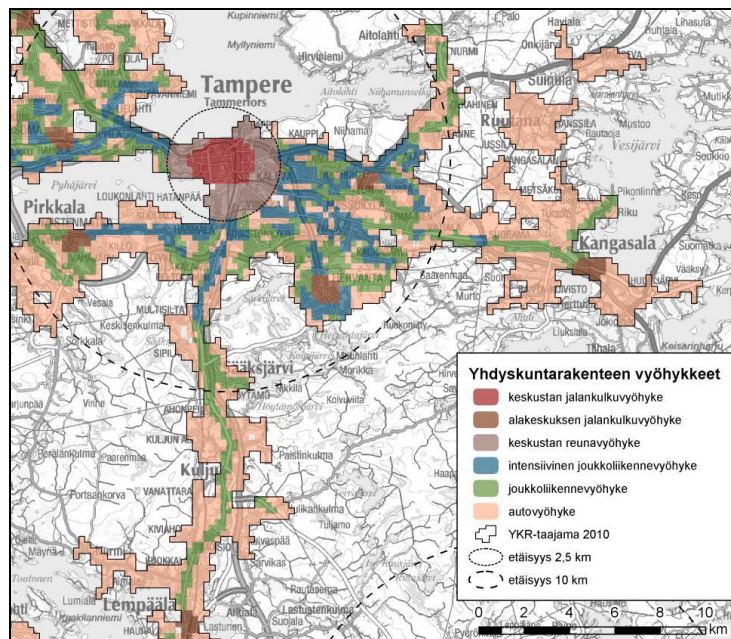

Kuvio 4. Luonnosvaihtoehto "Keskusta"

2.3 Luonnosvaihtoehtojen palaute

Nähtävillä olleista luonnosvaihtoehtoista pyydettiin osallisten, viranomais-ten ja sidosryhmien lausunnot. Lisäksi alueen asukkailla ja muilla osallisilla oli mahdollisuus kertoa luonnoksista mielipiteensä. Saatujen lausuntojen pohjalta käynnistettiin myös hulevesiselvityksen, liikenneselvityksen ja meluselvityksen laatiminen sekä arkeologisen selvityksen täydennys.

Osayleiskaavaehdotus on muodostettu luonnosvaihtoehtoista saadun palautteen ja lisäselvitysten perusteella sekä huomioiden kunnan muussa suunnittelussa tehdyt linjaukset mm. julkisten palvelujen ja elinkeinoelämän kehittämisen osalta.

Kuvio 5. Yhdyskuntarakenteen vyöhykkeet Tampereen kaupunkiseudulla.

3 SUORAMAN OSAYLEISKAAVAN KUVAUS

Suoraman osayleiskaavan suunnitteluun ovat vaikuttaneet vahvasti yhteisesti hyväksytty valtakunnalliset ja seudulliset yhdyskuntarakenteen kehitystä ohjaavat tavoitteet. Kaavatyön keskeisenä kehityksen suunnannäyttäjänä on ollut Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma ja siihen liittyvän MAL -aiesopimuksen tavoitteet.

Keskeisimpiä Suoraman osayleiskaavoitusta koskevia tavoitteita ovat olleet olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tiivistäminen, alakeskustojen kehittäminen ja liikkumisessa joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn tukeminen autoilupainotteisuuden sijaan. Huomattavan olemassa olevan rakenteen tiivistämisen avulla pyritään hillitsemään epätaloudellista hajautumiskehitystä, jonka seurauksena edellä mainittujen tavoitteiden täyttäminen olisi mahdotonta. Samalla turvataan terveempi sekä tasapainoisempi yhdyskunta, jossa ennen kaikkea asukkaiden arki on mahdollisimman sujuvaa ja laadukasta.

Tulevaisuuden tavoiteltava kehityssuunta on piirretty Suoraman alueen osalta osayleiskaavakartan muotoon. Merkintöjen tarkoitusperiä tulevan suunnittelun ja toteutuksen pohjana avataan aihealueittain seuraavissa kohdissa.

3.1 Liikkuminen

Suoraman alueen liikenneverkkoa on tarkasteltu auto- ja joukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn osalta erillisessä liikenneselvityksessä 2014. Selvityksessä on arvioitu alustavan yleiskaavaehdotuksen suunnitteluratkaisujen pohjalta liikenteellisiä vaikutuksia eri kulkumuotojen osalta ja nostettu esiin liikenneverkon yhteyspuutteita ja epäjatkuvuuskohtia sekä liikenneturvallisuuden kannalta ongelmallisia kohtia.

Selvityksessä autoliikenteen yhteydet on arvioitu nykyisellään hyviksi. Kiertoliittymien rakentaminen ja Ranta-Koiviston eritasoliittymän täydentäminen ovat rauhoittaneet Kangasalan tietä ja vähentäneet läpikulkuliikennettä. Joukkoliikennedyteet sekä pyöräily- ja kävely-yhteydet Tampereen ja Kangasalan keskustan suuntiin ovat hyvät.

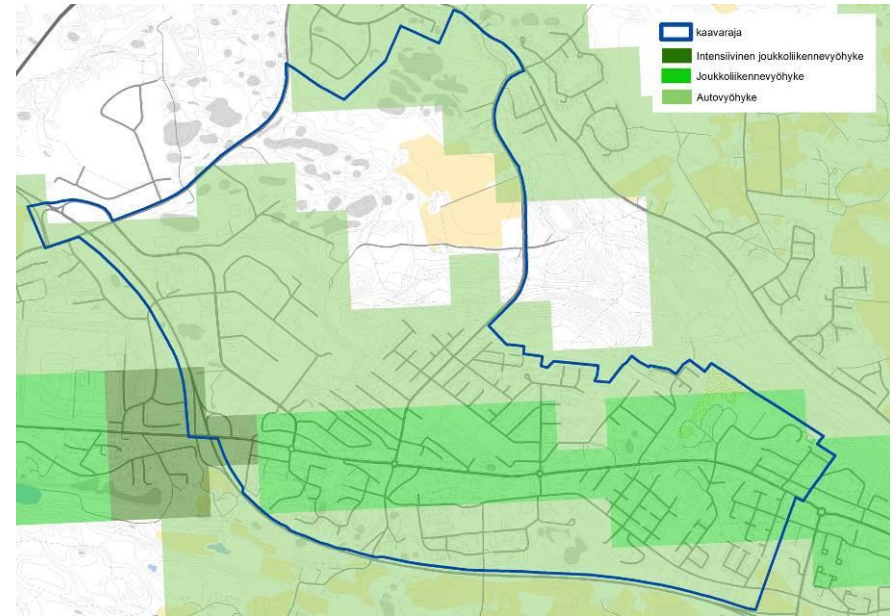
Kaavassa on pyritty lisäämään liikenneyhteyksien sujuvuutta kiinnittämällä huomiota kävely- ja pyöräilyreittien jatkuvuuteen. Uuden asutuksen sijoittamisella ja sujuvilla kävely- ja pyöräireiteillä voidaan vähentää henkilöauton käyttötarvetta erityisesti lyhyillä matkoilla. Tiivistämällä asutusta Kangasalantien läheisyydessä on mahdollista tukea joukkoliikenteen kehittämistä. Joukkoliikenteen käyttöä edistää myös palveluiden ja työpaikkojen sijoittuminen asutuksen läheisyyteen.

Saavutettavuustarkastelu

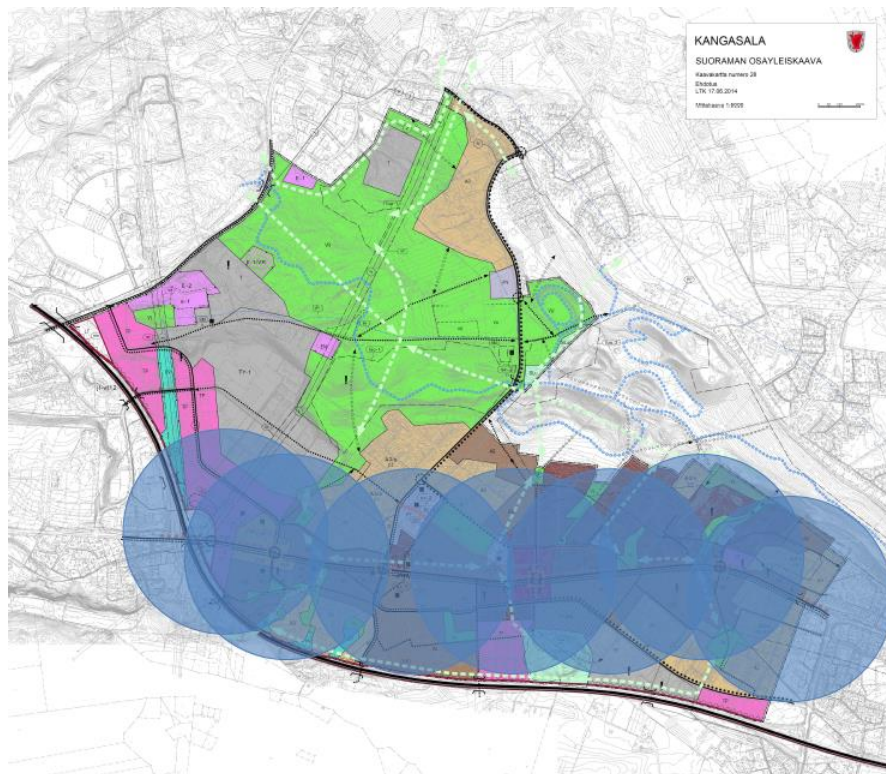
Suunnittelualueutta voidaan tarkastella Leo Kososen kaupunkirakenteen vyöhykemallin mukaisesti. Mallissa kaupunkirakenne on jaettu liikkumistapojen mukaisesti autokaupunki-, joukkoliikennekaupunki- ja jalankulkukaupunkivyöhykkeisiin (ks. kuvio 5 ja 6). Vyöhyke määrittelee alueen mitoitus- ja tarkempaa suunnittelun tapaa.

Joukkoliikenne palvelee parhaiten 250 metrin säteellä pysäkeistä asuvia. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen palvelutasomäärittelyssä pidetään Suoramalla tavoitteena 400–600 metrin etäisyyttä. Kaavaa suunniteltaessa joukkoliikennevyöhykkeen etäisyytenä on käytetty 500 metriä (ks. kuvio 7). Sitä kauemmat alueet kuuluvat autokaupunkivyöhykkeeseen.

Joukkoliikenteen saavutettavuutta on tarkasteltu Kangasalantien joukkoliikenteen pääreitillä varrella ja arvioitu joukkoliikenteen kehittämismahdollisuuksia. Valtaosa yleiskaavaehdotuksen uusista tai täydennettävistä asuinalueista sijoittuu Kangasalantien läheisyyteen ja tukee joukkoliikenteen laatuikäytävän kehittämistä.

Kuvio 6. Yhdyskuntarakenteen vyöhyketarkastelu Suoramalla. Kangasalantien varsi kuuluu Lentolassa intensiiviseen joukkoliikennevyöhykkeeseen ja muilta osin joukkoliikennevyöhykkeeseen. Muu kaava-alue kuuluu autovyöhykkeeseen. Ruutujen koko on 250x250 metriä. (ykr-aineisto 2010)

Kuvio 7. Kangasalan tien joukkoliikennekäytävän saavutettavuus 500 metrin säteellä bussipysäkeistä.

Autoliikenne

Valtatien 12 oletetaan kehittyvän tulevaisuudessa nelikaistaiseksi kaupunkimoottoritiekse, mikä vähentänee edelleen läpikulkuliikennettä Valtatien parantamisen ympäristövaikutusten arviointiohjelma (YVA) oli nähtävillä kesällä 2015. Kangasalan tiellä. Kangasalan tietä on mahdollista kehittää taajamamaisemmaksi ja vähentää sen aiheuttamaa estevaikutusta. Kangasalan tie merkitään kaavaehdotuksessa seututieksi/pääkaduksi (st/pk).

Kyötikkäläntiellä autoliikenteen määrä lisääntyy tulevaisuudessa Korte-
kummun uuden asutuksen ja Kyötikkälään mahdollisesti rakennettavan

yleisen rakennuksen myötä. Yleiskaavassa tähän varaudutaan kehittämäl-
lä Kyötikkäläntien liikennejärjestelyjä ja rauhoittamalla nopeuksia Suora-
man ja Kyötikkälän julkisten palveluiden aluevarauksen ympäristöissä (kat-
koviivaympyrä).

Pikonkankaan soramontun uudelle asuinalueelle esitetään rakennettavaksi kaksi uutta kokoojakatua. Toiselle kokoojakadulle ohjataan myös Harjunsalontien alkupään autoliikenne. Näin voidaan luopua Harjunsalontien ja Kangasalan tien vaarallisesta risteysalueesta. Uudet katulinjaukset tarkentuvat alueen asemakaavoituksessa.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen toimintaedellytyksenä on tiivis asuinrakentaminen joukkoliikennereitin läheisyydessä (vähint. 20 as./ha). Huomiota on tarpeen kiinnittää tällöin myös kiinnostavien ja turvallisten jalankulku- ja pyöräreittien tarjoamiseen pysäkkien ympäristössä.

Kangasalantie toimii kaavaehdotuksessa edelleen joukkoliikenteen laatu-
käytävänä (jl). Kangasalantien saavutettavuus on tärkeä liikenteen osateki-
jä. Pysäkit palvelevat parhaiten 500 metrin vaikutuspiirissä asuvia.

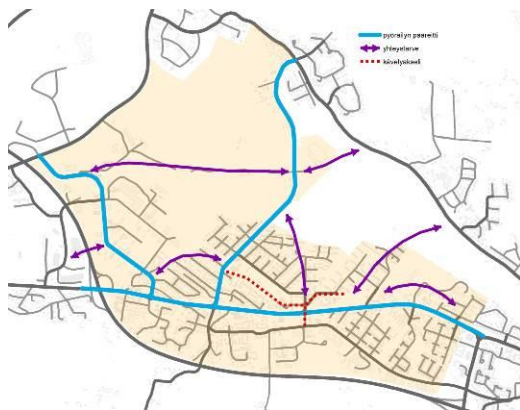
Joukkoliikenteen järjestämistapa muuttui kesällä 2014 Tampereen kaupunkiseudulla. Kangasalan tietä kulkevan linjan linjanumero muuttui 40:ksi. Asemantiellä linja-autovuorot lisääntyivät, mutta Kyötikkäläntietä ei enää kulje yleinen bussilinja. Lentolan liikekeskukseen muodostui bussiliikenteen solmukohta, jonne uusi linja nro 1 alkoi linjan 45 lisäksi liikennöidä. Valtatietä 12 kehitetään pikalinjana Lentolan ja Tampereen välillä. Tätä osoittaa kaavakartalla merkintä jl-vt12.

Kävely ja pyöräily

Suorama on mittakaavaltaan pyöräilyyn ja jalankulkuun hyvin sopiva alue, minkä vuoksi kävely- ja pyöräily-yhteyksien tarjoaminen on oleellista. Jalankulku- ja pyöräireittejä kehitettäessä on huomioitu erityisesti reittien yhtenäisyys koulumatkojen ja palvelujen sekä virkistysalueiden saavutettavuuden kannalta. Suoraman aluekeskuksen hyvän saavutettavuuden sekä laadukkaan kävely- ja pyöräily-ympäristön kehittämistä on pidetty tärkeänä. Kangasalan tien molemmille puolille on luotu itä-länsi-suuntaiset yhtenäiset ja miellyttävät rinnakkaisreitit.

Kävelyn ja pyöräilyn yleiskaavatasoiset yhteydet on merkitty kaavaan kolmiportaisena. Kaavassa on osoitettu pyöräilyn seudullinen laatukäytävä (Kangasalantie), kävelyn ja pyöräilyn pääreitti (Aakkulantie-Suoramantie-Kyötikkäläntie-Asemantie), joka yhdistää Suoraman Pikkolan ja Kortekankaan suuntiin sekä kävelyn ja pyöräilyn aluereitit, jotka turvaavat keskeisten alueen sisäisten asiointi-, koulu- ja työmatkareittien jatkuvuuden. Suurin osa reittimerkinnoista osoittaa olemassa olevaa verkostoa, mutta joukossa on myös uusia ja kehitettäviä yhteyksiä mm. Lentolassa, Pikonkankaalla ja Kyötikkälässä.

Reitistön yhteystarpeita muodostavat kuvion 8 mukaan Pikonkankaan entisen soraomontun yhdistäminen muuhun reitistöön sekä Lentolan teollisuusalueen halki Lentolan liikekeskukseen tarvittava poikittaisyhteys. Kyötikkälään sijoittuvan julkisten palvelujen alueen yhteystarpeet Suoraman, Vatialan, Pikonkankaan ja Tursolan-Kortekummun suuntiin on huomioitu. Myös Aseman teollisuusalueen uuden laajennuksen kytkeminen reitistöön on huomioitu yhteystarpeena. Lisäksi pyöräilyn yhteystarpeista yksi merkittävimmistä on Kyötikkälän halki kulkeva yhteys Vatialantieltä Asemantielle. Yhteystarpeet on merkitty kaavaan nuolimerkinnällä.

Kuvio 8. Pyöräilyn pääreitit ja kävelyn ja pyöräilyn uudet yhteystarpeet.

Kuvio 9. Kävelyakselin varrelle ja läheisyyteen sijoittuvat palvelut.

Kuvio 10. Kävelyakselin yhteys ympäristön viheralueisiin ja ulkoilureitteihin.

Kävelyakseli – kävelyn laatukäytävä

Suoraman keskustan kehittämiseksi luodaan Kyötikkäläntieltä Suoraman aluekeskukseen johtava kävelyakseli (oranssi nuolimerkintä) yhdistämään Suoraman keskusta-alueen julkisia ja kaupallisia lähipalveluita. Suoraman keskustassa akseli haarautuu Isolukontiellä Pähkinäkallion ja Vääränkallion suuntaan yhdistäen myös Kangasalantien eteläpuolen uudet toiminnot paremmin osaksi aluekeskusta. Akselin varrelle sijoittuvat koulu, päiväkodit, kirjasto, urheilukenttä ja kaupallisia palveluita (ks. kuvio 9). Kävelyakseli on yhteydessä myös virkistysalueisiin ja ulkoilureitteihin (ks. kuvio 10). Kävely-ympäristöstä luodaan miellyttävä kokonaisuus, johon sisältyy Suoramalle paljon kaivattua oleskeluun sopivaa ympäristöä. Kävelyreitien varrelle sijoittuvan urheilukentän kehittäminen on keskeinen osa akselin toiminnallisuutta. Kenttäalueen toimintoja on mahdollista monipuolistaa luomalla kenttäalueen itäpäähän esim. perhe- tai elinkaariapuisto, johon sijoitetaan kaikenikäisille sopivaa toimintaa.

3.2 Palvelut

Osayleiskaavalla voidaan vaikuttaa alueen kehittymiseen vuosikymmenten aikajaksolla. Kaavoitettavan alueen palveluverkko on ongelmallinen hajanaisuutensa vuoksi. Osayleiskaavatyon aikana on määritelty palvelukeskitymien painopisteet, jotta Suoraman keskus hahmottuisi selkeämmin. Palveluiden sijoittamisessa keskeistä on myös palveluiden välisten yhteyksien kehittäminen ja tukeminen sekä reittien maisemallisen luonteen kehittäminen.

Julkiset palvelut

Asukasmäärän kasvaminen edellyttää julkisten palvelujen, kuten koulu- ja päivähoitopalvelujen kehittämistä. Suoraman koulun peruskorjaus ja laajennus valmistui vuonna 2014.

Kangasalan päiväkotij- ja kouluverkkosuunnitelmaa 2015–2030 käsiteltiin valtuustossa 8.6.2015. Suunnitelman laatinut työryhmä esittää, että Kyötikkälään suunnitellusta pientenlastenyksikkö- ja yhtenäiskouluhankkeesta luovutaan ja palveluverkkoa tiivistetään laajentamalla Pitkäjärven, Vatialan ja Suoraman kouluja. Suoramalle on tarvetta koulu- ja päiväkotitiloille, aika-tila olisi vuosina 2019–2021.

Pikonkankaan soraomonttuun sijoittuvalle uudelle asuinalueelle varataan tilaa uudelle julkiselle palvelulle, kuten päiväkodille, mikäli asukasmäärän kasvu näyttää sitä edellyttävän. Yleiselle rakennukselle jätetään varaus (PY) Kyötikkäläntien länsipuolelta, peltojen pohjoisosasta. Alueen tarkempi käyttötarkoitus ratkeaa myöhemmin. Alue sijoittuu kunnan omistamalle maalle. Kaava-alueelle aiemmin esitetty suurempi liikuntahalli toteutetaan todennäköisesti Pikkolaan omana hankkeenaan.

Nykyiset julkisten palveluiden alueet (PY) on esitetty myös kaavassa. Näitä ovat Suoraman koulukeskuksen alue mukaan lukien päiväkodit, ja Harjunsalon päiväkoti. Suoraman kirjasto lopetti toimintansa kesällä 2015 ja viipalekoulu on tarkoitus purkaa syksyn 2015 aikana koulun tontilta.

Kaupalliset palvelut

Yleiskaava-alueen kaupalliset palvelut sijaitsevat tällä hetkellä Kangasalan tien varressa Suoraman aluekeskuksessa, Lentolassa, Kyötikkäläntien risteyksen tuntumassa sekä Pikonkankaalla. Kaava-alueen ulkopuolella

merkittäviä palvelukeskuksia ovat Lentolan liikekeskus, Kangasalan keskusta sekä Pikkolan palvelukeskittymä. Lentolassa sijaitsee mm. päivittäistavarakaupan suuryksikkö ja paljon tilaa vaativaa kauppaa.

Kaava-alueella kaupallisten palveluiden painopiste sijoittuu Suoraman aluekeskukseen tukemaan aluekeskuksen vahvistumista. Aluekeskuksen roolia korostetaan merkinnällä, joka mahdollistaa monipuolisten keskusta-toimintojen sijoittamisen alueelle, lukuun ottamatta vähittäiskaupan suuryksikköä. Suoraman aluekeskuksessa on hyväksytty Tasatalojen ja Risti-tien asemakaavat, joissa osoitetaan tilojen kivijalkaliikkeitä ja uutta liiketila vähittäiskaupan yksikölle. Yleiskaavan tavoitteena on saada asutuksen yhteyteen liikkeitä myös Kangasalan tien eteläpuolelle.

Lisäksi kaupallisia palveluita osoitetaan Kangasalan tien varrelle pienempiin palvelukeskittymiin Lentolaan (PLA), Kyötikkäläntien risteyksen tuntumaan (pl-symboli) ja Pikonkankaalle (TP). Osa nykyisistä Lentolan liikera-kennusten kortteleista muutetaan asumiselle ja palveluille (PLA). Kaikki kaupalliset palvelut sijaitsevat pääbussipysäkkien läheisyydessä ympäristökuvaltaan kehitettävien liikenneympyröiden tuntumassa.

3.3 Elinkeinot

Merkittävä osa alueen työpaikoista sijaitsee Lentolan ja Pähkinäkallion teollisuusalueilla, jotka ovat kunnan ja seudunkin mittakaavassa huomattavia työpaikkakeskittymiä. Pasintien pieni yrityskeskittymä joukkoliikenteen laatuikäytävän tuntumassa on jäänyt asutuksen ympäröimäksi ja aluetta on perusteltua kehittää asuinkäyttöön. Samoin Pähkinäkallion teollisuusalue-ta tullaan muuttamaan osittain asutukselle Kangasalan tien läheisyydessä. Tavoitteena on, että Pähkinäkallion alueen muuttaminen asuinalueeksi etenee Aakkulantien ja Pähkinäkallion luonnonsuojelualueen väliin vuoden 2030 jälkeen. Pikonkankaan soraomontun alueella säilytetään työpaikka-alue (TP). Kyötikkälän uusi julkisten palveluiden alue (PY) sekä Aseman teollisuusalueen laajennus (TY) mahdollistavat työpaikkojen lisääntymisen alueella.

Maataloutta harjoitetaan kaava-alueella vain Kyötikkälässä. Asutus laajenee kaavaehdotuksessa vain hieman nykyisille peltoalueille, mikä ei vaikuta merkittävästi maatalouden harjoittamiseen. Samoin julkisten palveluiden aluevaraus säilyttää edelleen suurimman osan peltoalasta. Yhteys Kyötikkäläntieltä avoimeen peltomaisemaan pyritään näin säilyttämään.

3.4 Asuminen

Suoramalla asutuksen tiiviys vaihtelee alueen eri osissa. Tiiveintä asutus on Suoraman keskustan ja Harjunsalon kerrostaloalueilla kun taas esimerkiksi Mämmisuon ja Linturinteen omakotialueilla eletään väljästi. Kerrostaloalueita voidaan täydentää korjausrakentamisen yhteydessä ja omakotialueilla tiivistäminen on mahdollista esimerkiksi tontteja jakamalla.

Rakennesuunnitelman tavoitteet

Tampereen kaupunkiseudun uudessa rakennesuunnitelmassa 2040 Suorama on osoitettu merkittävästi kehitettäväksi asuinalueeksi, joka tukeutuu Kangasalan runkobussiin. Suoramalla on asukkaita tällä hetkellä n. 5 664 (elokuu 2015). Asukasmäärän kasvun tavoitteeksi on määritelty noin 2 000 uutta asukasta vuoteen 2040 mennessä. (Laskennallinen väestönkasvu, johon asuntotuotannossa varaudutaan) Tavoite on väljentyneen verrattuna edelliseen rakennesuunnitelmaan, jossa vuoteen 2030 mennessä oli asetettu myös 2000 uutta asukasta, tosin pienemmällä nykyisten asukkaiden määrällä. Suoraman osayleiskaavan tavoitevuosi on ollut 2030.

Asumisväljyyden kasvu

Asuntokuntien keskikoon ennustetaan pienenevän ja asumisväljyyden kasvavan. Tampereen kaupungin asuntopoliittisessa ohjelmassa on arvioitu, että asuntokuntien keskikoko on Kangasalla vuonna 2030 2,25, kun vuonna 2011 se oli 2,3. Asumisväljyyden arvioidaan kasvavan Tampereen kehyskunnissa vuoden 2010 tilanteesta (39,4 m²/asukas) vuoteen 2030 mennessä 42,3 m²:iin/asukas (Lähteet: Tampereen kaupunkiseutu 2010 ja Tampereen kaupunki 2011). Suoramalla asumisväljyyden kasvu tarkoittaa noin 140 asukkaan vähenemistä olemassa olevilla asuinalueilla vuoteen 2030 mennessä.

Asukasmäärän kasvu

Mikäli kaikki uudet ja tiivistyvät asuinalueet toteutuvat vuoteen 2030 mennessä ja laskelmissa huomioidaan myös asumisväljyyden kasvu, uusien asukkaiden määrä olisi noin 2 300. Tähän on laskettu mukaan myös voimassa olevien asemakaavojen varanto, jota on noin 100 asukkaalle. Kangasalan tien varren joukkoliikennevyöhykkeellä tavoitteena on yli 20 asukasta hehtaarilla, jotta joukkoliikenne olisi toimivaa. Nykyisellään koko osayleiskaava-alueen asukastiheys on noin 10 asukasta hehtaarilla. Tavoit-

teltu väestönkasvu nostaa koko alueen asukastiheyden noin 15 asukasta hehtaarilla vuoteen 2030 mennessä.

Uudet ja tiivistyvät alueet

Kaavaehdotuksessa on esitetty sekä olemassa olevien asuinalueiden täydentämistä ja laajentamista että kokonaan uusia asuinalueita. Uuden asumisen painopiste on Kangasalan tien joukkoliikennekäytävän varrella Suoraman aluekeskuksessa ja Pikonkankaalla. Pikonkankaalle rakentuu tehokasta asumista, samoin aluekeskukseen molemmin puolin Kangasalan tietä. Kangasalan tien vartta tiivistetään joukkoliikennekäytävän äärellä koko kaava-alueen matkalla. Lisäksi Kyötikkälän peltojen pohjoispuolelle tulee pientalovaltaista rakentamista täydentämään olemassa olevaa asutusta.

Asuinalueiden tulevia asukasmääriä on arvioitu eri aluetehokkuuksien perusteella. Kaavakartalla asuinalueet on esitetty kolmessa kategoriassa alueen tiiviyden (asukasta/ha) perusteella: tehokkaat (A1), keskitehokkaat (A2) ja matalan tehokkuuden (A3) asuinalueet. Kaavamerkinnöin ei ole esitetty erikseen uusia, nykyisiä tai merkittävästi tiivistyviä alueita. Luvussa 3.8 käsitellään kaava-alueen merkittävästi muuttuvia alueita, joiksi luetaan Kyötikkälä, Suoraman aluekeskus ja Pähkinäkallio, Pikonkangas ja Kangasalan tien varsi.

Täydennysrakentaminen

Täydennysrakentamisen tapa ja laatu ratkaisevat merkittävästi yleiskaavassa esitettyjen uusien ja tiivistyvien alueiden vaikutuksen nykyiseen ympäristöön. Nämä asiat ratkaistaan pääosin asemakaavavaiheessa. Esimerkiksi Pikonkankaan sora- ja graniittin kaivon asuinrakentamisen yhteydessä on mahdollista maisemoida soranoton jälkeensä jättämät maisemavauriot paremmin osaksi taajamaa.

3.5 Vapaa-aika ja virkistys

Virkistysalueet ja -reitit

Kaava-alueen tärkein virkistysalue on Kirkkoharju, jonka kautta kulkee seudullisestikin merkittävä ulkoilureittiverkosto (ks. kuvio 11). Toinen ulkoiluun laajasti käytetty reitti kulkee Lahdentien ali Suoramanjärven suuntaan vanhaa kylätietä pitkin. Kaavassa huomioidaan nämä ulkoilureitit sekä

tärkeimmät yhteydet niille, samoin alueen keskeisimmät lähivirkistysalueiden ja -puistojen verkosto. Osayleiskaavaehdotuksessa osoitetaan uusia ulkoilureitin yhteystarpeita Kyötikkälän täydentyvältä pientaloalueelta etelään Kirkkoharjun ja Linturinteen suuntaan ja länteen Aseman suuntaan.

Seudullisesti merkittävä Kirkkoharjun virkistysalue (VR) säilyy laajana ja yhtenäisenä Kyötikkälässä. Palstaviljely (vn) ja koirakenttä (vu) säilyvät myös Kyötikkälässä. Jalkapallonurmi säilyy nykyisellä paikallaan Kyötikkälän urheilukeskuksessa. Kyötikkälän julkisten palvelujen alueelle on mahdollista sijoittaa myös virkistykseen soveltuvia tiloja. Suoraman urheilukenttäalue (VU) säilyy nykyisessä laajuudessaan. Kentän urheilu- ja virkistysmahdollisuuksia alueen itäpäässä on mahdollista kehittää esimerkiksi perhe- tai elinkaaripuistona. Kaavaan on merkitty virkistys- ja vapaa-ajan vieton kannalta alueen keskeisimmät viheralueet. Pikonkankaan uudelle asuinalueelle muodostetaan uusi puistoalue (VL). Lentolaan osoitetaan alue motocrossin harjoitteluradalle (E).

Kuvio 11. Ulkoilureittien yhteystarpeet

3.6 Luonto

Luontoarvot

Suoraman osayleiskaava-alueelta on tehty erillinen luontoselvitys vuonna 2011, jossa on kartoitettu alueella sijaitsevat arvokkaat luontotyytit sekä alueelta tavatut uhanalaiset kasvit ja eläimet. Kaava-alueen arvokkaat luontoalueet on esitetty raportin liitteessä 1, ja ne merkitään kaavaan luo-, ge-, SL- tai SLu-merkinnällä. Luontoselvityksessä esitetyt ekologiset yhteydet merkitään myös yleiskaavakartalle.

Pähkinäpensas Pähkinäkallion luonnonsuojelualueelta. Kuva Marja Nuottajärvi 2012.

Linturinteen harjumaastoa. Kuva Marja Nuottajärvi 2012.

Viheryhteydet

Nykyiset asutuksen halki kulkevat viheryhteydet ovat melko katkonaisia puistojen ja lähivirkistysalueiden irrallisuuden vuoksi (ks. kuvio 12). Näiden lisäksi yhteyksien varrella olevien tonttien pihat tukevat kuitenkin yhteyksiä. Kaavaehdotukseen on merkitty viheryhteyksien kannalta merkittävimmät viheralueet. Tarkemmassa asemakaavoituksessa on syytä tukea yhteyksien jatkuvuutta.

Hulevedet

Hulevesien käsittelyyn on Suoraman alueella syytä kiinnittää erityistä huomiota asutuksen kasvaessa ja tiivistyessä. Kaava-alueelta on teetetty vuonna 2014 hulevesiselvitys, jossa on arvioitu Suoraman osayleiskaavan mukaisen rakentamisen vaikutuksia nykyiseen hulevesitilanteeseen sekä annettu suosituksia hulevesien hallintaan.

Kaavakarttaan on merkitty Lentolan teollisuusalueelle Lahdentien varteen ohjeellinen tilavaraus keskitetylle hulevesien viivytykseen ja käsittelyyn tarkoitetulle altaalle (hule), jonka tilavaraus tulisi olla noin 7 000 m². Aseman teollisuusalueen viereiselle virkistysalueelle on osoitettu kaksi ohjeellista hulevesien viivytys- tai imeytyspaikkaa Aseman hulevesiselvityksen mukaisesti.

Pohjavesi

Lähes koko Kangasalantien pohjoinen osa kaava-alueesta kuuluu pohjavesialueeseen (pv). Kaava-alueelta vuonna 2014 teetetyssä hulevesiselvityksessä on käsitelty myös pohjavesialueen nykytilaa ja siihen kohdistuvia vaikutuksia.

Kuvio 12. Nykyiset asemakaavoitetut puistot ja lähivirkistysalueet sekä tavoiteltavat jatkuvat viher- ja virkistysyhteydet.

3.7 Kulttuuriperintö ja identiteetti

Suoraman osayleiskaavaa varten teetettiin vuonna 2011 ja 2012 selvitykset muinaisjäännöksistä ja rakennetusta kulttuuriympäristöstä. Muinaisjäännösinventointia on täydennetty vuonna 2014. Kaavamerkintöjä ja selostusta on täydennetty myös Pirkanmaan maakuntamuseon lausunnon pohjalta. Tielinjoja on esitetty selvityksessä Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiet kartoissa (Pirkanmaan maakuntamuseo 2011).

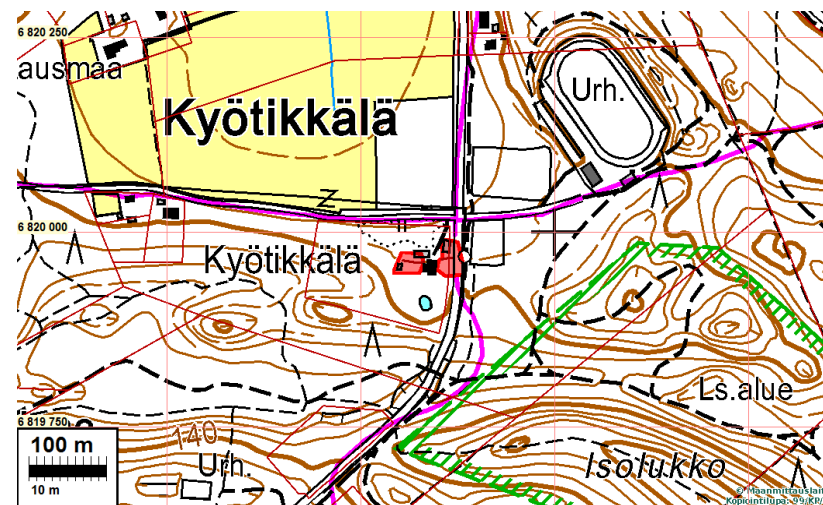
Kaavassa esitettävät arvokkaat kohteet sekä niihin liittyvät luokitukset esitetään liitteissä 2 ja 3.

Kylätontit ja muinaisjäännökset

- 1) Arkeologisessa selvityksessä inventoitiin historiallinen Kyötikkälän kylätontti. Kyötikkälän kylän asukkaista löytyy tietoja 1540-luvun asiakirjoista. Kylätontti on paikannettu vuoden 1838 kartalta, mutta todennäköisesti se on sijainnut samalla paikalla jo 1500-luvulla. 1800-luvun tontin itäosa on arkeologisessa mielessä tuhoutunut, mutta tontin länsiosa ja länsipuoli on arvioitu alustavasti kiinteäksi muinaisjäännöksi, joka on merkitty kaavaan SM-merkinnällä.
- 2) Kanniston rajamerkki Kannistontien luoteispuolella on Isojaon aikainen, vuoden 1838 kartalla näkynyt kylien rajamerkki. Isosta pystykivestä ja kahdesta viisarikivestä muodostunut rajamerkki on poissa käytöstä ja osin tuhoutunut.
- 3) Vanhan tien jäännös sijaitsee historiallisesti merkittävällä Kruununvoudintien tielinjalla. Tie on ollut tärkeä kulkureitti, joka on yhdistänyt Kirkkoharjun pohjoispuolen kylät ja pappilan toisiinsa sekä Tammerkoskelle vievään pääreittiin.

Tielinjat

Kaava-alueella on ollut merkittävä rooli Kangasalan ja Pirkanmaan tiehistoriassa. Alueen merkittävin historiallinen tielinja on Vanhan Hämeenlinna-Tammerkoski -tie. Ko. vanhan tien linjaus ja ominaispiirteet ovat osittain säilyneet Lentolankujan, Käpylinnuntien ja Vääränkallionkujan kohdalla. Lempäälään vieneen vanhan maantien linjaus on säilynyt Korpikujan ja sen eteläpuolella Korpitien sekä sen jatkeena olevan kävelytien linjauksissa Kuokkatiehen asti.

Kuvio 13. Kyötikkälän kylätontti.

Kuvio 14. Tie nro 3: Tammerkoski-Pälkäne-Hämeenlinna. Kuva raportista Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiet, karttaselvitys (Pirkanmaan maakuntamuseo 2011).

Tärkeä kulkureitti, joka on yhdistänyt Kirkkoharjun pohjoispuolen kylät ja pappilan toisiinsa sekä Tammerkoskelle vievään pääreittiin, on kulkenut Kruunuvuodintien ja Lätsä-Pekantien linjalla. Linjat on kaavassa merkitty historiallisiksi tielinjoiksi. Linjalla sijaitsee myös vanhan tien jäännös, joka on luokiteltu kaavakarttaan muinaisjäännöksenä.

Kangasalta Lempoisiin johtanut kylätien linja kulkee nykyistä Variksenmarjantietä ja jatkuu Linturinteen asuinalueen halki polkuna. Polku merkitään suojeltavana historiallisena rakenteena. Kyötikkäläntie noudattelee puolestaan kylätien linjausta, joka on johtanut Kangasalan kirkolle ja Halimajärvelle.

Maatalouskylät

Kyötikkälän kylässä on ollut vuonna 1540 viisi taloa, mutta vuonna 1635 enää kaksi taloa. Suoraman kylässä on ollut vuonna 1540 neljä kantataloa: Tuomaalan, Aatolan, Rantalan ja Nikkilän perintötalot, joista Tuomaalan perintötalo on jaettu isojaossa Peräläksi ja Tuomaalaksi.

Suoraman osayleiskaava-alue on ollut 1800-luvun alussa metsäaluetta, jolla on ollut Suoraman kylän niitty tai kaskihaka. 1800-luvun puolivälissä Suoraman kylässä on ollut kuusi taloa ja kaksi torppaa. Kantatalot ovat sijainneet Suoramanjärven rannalla, ja torpparit ja mäkitupalaiset ovat asuneet nykyisen Suoraman työväentalon ympäristössä. Kyötikkälän kylässä on tuolloin ollut enää vain yksi tila, josta oli tullut 1790-luvun lopulla kruunuvuodin virkatalo. Lentolan kylässä on ollut myös 1800-luvun puolivälissä yksi kantatalo. 1800-luvun lopussa kaava-alueella on ollut Kyötikkälän talo, Lentolan talo ja tilan peltoalue, Suoraman taloille kuuluneet pellot sekä Rekiälän pellon osa.

Asutusta on alkanut muodostua Tampere-Kangasalatien varteen nykyisen työväentalon seudulle ja Kyötikkälän tilan maille 1900-luvun alussa. 1900-luvun alussa muodostuneita uusia lohkotiloja tai asuintontteja ovat olleet Lentolan tilasta lohkotut Kannisto, Kaivola, Kallioniemi ja Oksanen sekä Nikkilän tilasta lohkotut Kuusisto ja Tuomaalasta lohkotut Komppa ja Mäkelä. Kunta on ostanut Lentolan kantatilan vuonna 1910 ja rakentanut Lentolan kansakoululle tilat vanhaan pihapiiriin.

Sodan jälkeinen aika

Tampereen ja Kangasalan välinen varsinainen nauhataajama on alkanut muodostua 1940-luvulta lähtien. Sodan jälkeisen vuosikymmenen aikana rintamamiesten ja siirtolaisten asutustontteja sijoittui nauhataajamassa erityisesti Pikonkankaalle ja Lentolaan. Suurin osa Suoramalle rakennetuista omakotivaltaisista asuinalueista on rakennettu heti sodan jälkeisinä vuosikymmeninä.

Pientaloalueita on kaavakartassa merkitty säilytettäväksi (/s) seuraavasti: Linturinne etelä, Pikonkangas etelä I, Pikonkangas etelä II ja Pikonkangas pohjoinen.

Lähiörakentaminen

Lähiörakentaminen on ollut merkittävää Suoramalla 1960- ja -70-luvuilla.

Aikakaudelle tyypillisiä ja edelleen hyvin säilyneitä asuinalueita on kaavakartassa merkitty säilytettäväksi (/s) seuraavasti: Tasatalojen, Harjunsalon ja Kt Oy Taloherttuan kerrostalokorttelit, Harjunsalon pientalokortteli ja Linturinne pohjoinen.

Identiteetti

Alueen asukkaiden oma paikallisidentiteetti muodostuu rakennetun ympäristön historiallisten kerrostumien kautta, minkä vuoksi niitä on syytä vaalia. Ympäristön maisemalliset ominaisuudet luovat myös tunnistettavuutta alueelle. Kaava-alueella merkittäviä maisemallisia ominaisuuksia ovat toisaalta harju ja Kyötikkälän pellot, toisaalta lähiörakennuskauden pitkät ja suorat kadut. Kaava-alue sijaitsee kahden voimakkaan maisemaelementin, Lahdentien ja harjun välissä, mikä antaa oman leimansa alueelle.

Kangasalantie on määrittänyt monta vuosikymmentä Suoraman identiteettiä. Suorama on ollut Kangasalantien varressa sijaitseva pitkän nauhamaisen taajamarakenteen osa. Kangasalantie on tehnyt Suoramasta läpiajettavan ja helposti ohitettavan. Toisaalta se on myös sujuvoittanut alueen asukkaiden arkea nopeana yhteytenä niin Kangasalan keskustan kuin Tampereen suuntaan. Lahdentien rakentumisen myötä Kangasalantien merkitys seututienä on vähentynyt, kun liikenne on siirtynyt suurelta osin Lahdentielle. Sen vuoksi on tärkeää kehittää Kangasalantietä kohti kokoojakatumaisuutta ja poistaa Kangasalantien luomaa etelä-pohjois-suuntaista estevaikutusta. Kyse on sekä henkisestä että konkreettisesta esteestä:

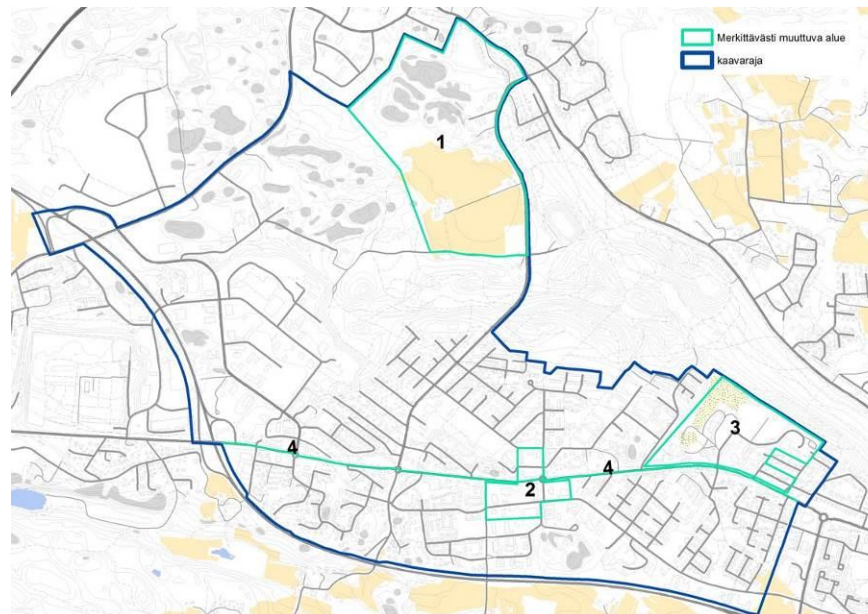
Suhteellisen vilkkaan Kangasalan tien pystyy ylittämään vain muutamasta kohden ja tie leveine pientareineen lisää etelä- ja pohjoispuolisten alueiden välistä etäisyyttä. Kangasalan tien identiteettiä pyritään kehittämään kohentamalla risteysalueiden ympäristökuvaa. Tavoitteena on luoda liikenneympyröiden ympäristöstä taajamakuvallisesti merkittäviä maamerkkejä ja kehittää alueita tärkeinä joukkoliikenteen pysäkkeinä ja arjen solmukohtina.

Suoraman aluekeskus Isolukontien varrella on alueen sydän, joka kaipaa uutta virtaa suoniinsa. Palveluille on jo nykyisellään melko hyvä asukas- pohja kävely- ja pyöräilyetäisyydellä, mutta alueen asukkaat eivät ole ottaneet aluekeskusta kovinkaan vahvasti omakseen. Nykyisin se on monelle vain läpikulkupaikka ja siellä käydään asioimassa vain välttämättömin. Toisille se on kuitenkin hyvinkin tärkeä ja keskeinen arjen asiointi- ja kohtaamispaikka. Onkin nähtävissä, että aluekeskuksessa on kehityspotentiaalia, jonka tehokkaampi hyödyntäminen edistää koko alueen yhteiseksi koetun identiteetin kehittymistä. Osayleiskaavalla pyritään edistämään tavoitetta, että Suoraman aluekeskuksesta tulisi mahdollisimman monen suoramalaisen omaksi mieltämä paikka, jossa on mielekästä asioida ja viettää vapaa-aikaa. Tätä tavoitetta tuetaan mm. uudella kävelyakselilla, joka toisaalta yhdistää erillään olevat palvelut toisiinsa ja toisaalta kannustaa oleiluun ja vapaa-ajanviettoon alueella.

3.8 Merkittävästi muuttuvat alueet

Suoraman osayleiskaavassa on määritelty alueet, joille kaavan tavoitteiden mukaiset uudet asukkaat ja työpaikat on määrä sijoittaa. Seuraavaan on koottu kuvaukset alueista, jotka tulevat kaavan toteutumisen myötä merkittävästi muuttumaan. Kuvausten yhteyteen on laadittu myös suunnitteluohje tarkempaa suunnittelua varten.

Kuvio 15. Suoraman osayleiskaavan merkittävästi muuttuvat alueet.

Kyötikkälä

Alueen nykytilan kuvaus:

Kyötikkälän alue koostuu laajasta Kirkkoharjun jatkeena olevasta viher- ja virkistysalueesta, joka on rajatulla alueella suurimmaksi osaksi peltoa, sekä Asemantien ja Kyötikkäläntien varren omakotiasutuksesta. Alueella asuu tällä hetkellä noin 50 asukasta. Peltojen eteläosassa on aktiivikäytössä oleva koirakenttä ja kunnan palstaviljelyalue. Kyötikkälän aluetta halkoo myös lounais-koillisen-suuntainen voimalinja. Metsäalueet toimivat liito-

oravien ekologisena yhteytenä. Perälän peltojen luoteispuolella on inventoitu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaaksi luontokohteeksi Perälän puronvarsilehto. Alueen eteläpuolella sijaitsee lisäksi kaksi muuta arvokasta luontokohdetta: Lentolankangas sekä Kyötikkälän liito-oravaesiintymä ja lehto. Peltöjen etelälaidalla, Kyötikkäläntien varressa on muinaisjäännöksenä alustavasti luokiteltu Kyötikkälän vanha kylätontti. Alueen länsi- ja eteläpuolella kulkee paljon käytetty ulkoilureitti, joka on talvella hiihtolatuuna. Alueesta on asemakaavoitettu vain Asemantien varsi ja Kyötikkäläntien itäpuoli. Kunta omistaa nykyiset pelto- ja metsäalueet, kun taas asuinkiinteistöt ovat yksityisten omistuksessa.

Suunnitteluohje:

Alueelle osoitetaan yleiskaavassa pientalovaltaisen asuinalueen täydennys ja pienimuotoinen laajennus, Aseman teollisuusalueen laajennus, virkistysaluetta, koirakenttä ja palstaviljelyalue sekä paikka yleistä rakennusta varten. Arvokkaiden luontokohteiden läheisyyteen suunniteltaessa ja rakennettaessa vaalitaan luonnon monimuotoisuutta. Alueen halki kulkevat ekologiset yhteydet tulee säilyttää yhtenäisenä. Alueelle laaditaan uusia asemakaavoja, ja uusi asuinalue rakennetaan vuoteen 2030 mennessä. Alueelle saa sijoittaa matalaa ja keskitehokasta asumista. Uusi rakentaminen sovitetaan ympäristöön. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön läheisyyteen kohdistuvat muutokset tulee suunnitella paikan henkeä kunnioittaen ja avoimia näkymiä säilyttäen.

2 Suoraman aluekeskus ja Pähkinäkallio

Alueen nykytilan kuvaus:

Alue on asemakaavoitettu ja pieniä puistoalueita lukuun ottamatta yksityisten omistuksessa. Suoraman keskusta-alue rajautuu tällä hetkellä eteläosassaan Kangasalantiehen, jonka eteläpuolella on Pähkinäkallion teollisuusalue. Keskusta-alueella sijaitsee asumista ja pieni liikerakennus, jossa on kaksi liiketilaa. Alueella asuu noin 50 asukasta kolmessa kerrostalossa. Entinen Shellin tontti Kangasalantien varressa on tyhjiään. Pähkinäkallion teollisuusalueen puolella on Suoraman liikuntahalli sekä teollisuus-, varasto- ja toimistorakennuksia, Jehovan todistajien valtakunnansali, kaksi rakentamatonta tonttia, huoltoasema sekä automaalaamo. Alueen halki kulkee etelä-pohjoissuuntainen liito-oravien ekologinen käytävä. Aluetta hallkova Kangasalantie toimii joukkoliikenteen laatuikäytävänä. Maaperä saat-

taa olla pilaantunutta tai se on kunnostettu huoltoaseman ja alueen länsireunan yritystontilla. Kangasalantien pohjoispuolella on vireillä asemakaavamuutokset uusien asukkaiden ja liiketilöiden saamiseksi aluekeskukseen.

Suunnitteluohje:

Alueelle osoitetaan yleiskaavassa aluekeskukseen soveltuvia toimintoja, kuten asumista, toimisto-, palvelu- ja myymälätiloja, sekä tehokasta asumista. Toimintojen sijoittelussa tulee pyrkiä sekoittuneisuuteen. Aluekeskuksen palveluita pyritään yhdistämään toisiinsa kiinteämmin kävelyakselin avulla, jonka varteen kehitetään myös oleskelua varten soveltuvia toimintoja. Samalla Kangasalantien estevaikutusta pyritään vähentämään, jolloin sen etelä- ja pohjoispuoli muodostavat yhdessä aluekeskuskokonaisuuden. Mahdollisesti saastuneet maat tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä ja kunnostaa ennen rakentamiseen ryhtymistä. Kangasalantien eteläpuolella tulee kiinnittää huomiota teollisuusalueelle suuntautuvan raskaan liikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn turvalliseen yhteensovittamiseen. Alueen halki kulkeva ekologinen yhteys tulee säilyttää yhtenäisenä. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön läheisyyteen kohdistuvat muutokset tulee suunnitella paikan henkeä kunnioittaen. Rakentamisvaiheessa ja sen jälkeen tulee huolehtia hulevesien asianmukaisesta käsittelystä niin, ettei Suoramanjärven kuormitus lisäänty.

3 Pikonkankaan soraomonttu

Alueen nykytilan kuvaus:

Pikonkankaan soraomonttu on laaja vajaakäyttöinen alue keskellä nauhamaista taajamarakennetta Kangasalantien ja Kirkkoharjun välissä. 1930-luvulla aloitettu soranotto on alueella lopetettu, mutta siellä toimii edelleen alan yrityksiä. Kaiken kaikkiaan alueella toimii tällä hetkellä parikymmentä yritystä. Keskeisimmät toimialat ovat moottoriajoneuvojen huolto ja korjaus, teollisuus sekä palvelu- ja ravitsemistoiminta. Alueella on myös lämpölaitos sekä tyhjiään olevia teollisuus- ja liikerakennuksia. Asukkaita alueella asuu kymmenkunta. Alueella on teollisuustoimintaa ja muuta liiketoimintaa sekä pieneltä osin asumista mahdollistava asemakaava, jota ollaan parhaillaan muuttamassa. Entisen Herttuan korttelin asemakaava on jo muutettu asumiselle ja alueen asuinrakentaminen alkanee lähiaikoina. Maaperä saattaa olla pilaantunutta tai se on kunnostettu entisillä Pikon Betonin ja kirjapainon tonteilla.

Suunnitteluohje:

Alueelle laaditaan uusi asemakaava ja alue rakentuu vuoteen 2030 mennessä. Alueelle saa sijoittaa tehokasta ja keskitehokasta asumista. Alueelle muodostetaan uusi lähipuisto. Julkisten palvelujen alueelle voi sijoittaa esimerkiksi päiväkodin. Alueelta muodostetaan virkistysyhteys harjuun. Alue tulee liittää myös osaksi ympäröiviä kävely- ja pyöräily-yhteyksiä. Sorarinteet maisemoidaan. Mahdollisesti saastuneet maat tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä ja kunnostaa ennen rakentamiseen ryhtymistä.

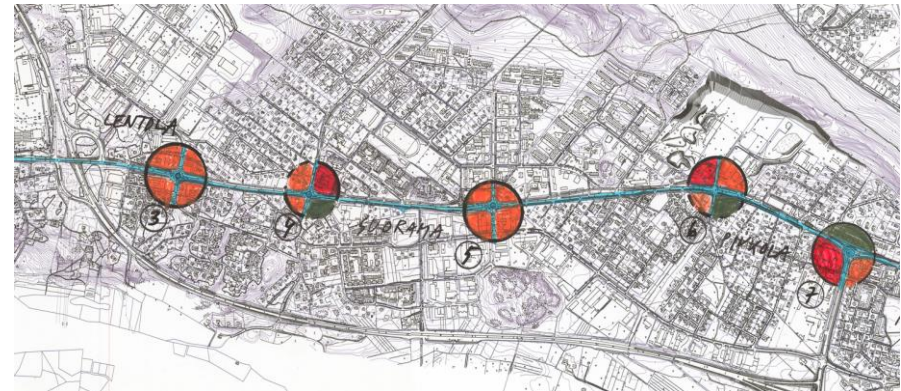
4 Kangasalan tien varsi**Alueen nykytilan kuvaus:**

Kangasalan tien varren monipuolinen rakenne koostuu niin asumisesta, palveluista kuin työpaikka- ja teollisuusalueista ja pienistä viheralueista. Kangasalan tien varressa ei ole asemakaavoittamattomia alueita, minkä vuoksi kaikki tiivistämis- ja täydentämistoimenpiteet tarvitsevat asemakaavan muutoksen. Kangasalan tien varsi on lähestulkoon kokonaan yksityisten maanomistuksessa. Noin 200 metrin säteellä Kangasalan tiestä asuu noin 2 500 asukasta, mikä on 45 % kaikista kaava-alueen asukkaista. Alueella on kahdeksan rakennetun ympäristön selvityksessä arvokkaiksi inventoitua kohdetta. Pikonkankaan vanhat omakotialueet on myös osoitettu arvokkaiksi aluekokonaisuuksiksi. Kangasalan tien varressa ja sen poikki kulkee liito-oravan ekologisia käytäviä Lentolassa, Suoraman keskustassa ja Pikonkankaalla.

Suunnitteluohje:

Kangasalan tien vartta täydennysrakennetaan koko matkalta soveltuvien osin. Kehittämiskohteet sijaitsevat noin parin sadan metrin säteellä Kangasalan tiestä. Alueelle saa sijoittaa keskitehokasta ja tehokasta asumista. Uusi asuminen tulee sopeuttaa ympäristöön. Kangasalan tien varressa on tavoitteena kuitenkin kaupunkikuvan monipuolistaminen. Uudet palvelut tulee sijoittaa ensisijaisesti Suoraman aluekeskukseen, mutta myös Lentolan palvelukeskittymään ja Pikonkankaan työpaikka-alueelle lähelle palveluita käyttäviä asukkaita. Kävely- ja pyöräily-yhteyksien tulee olla sujuvia ja monipuolisia bussipysäkeille ja muihin palveluihin. Kangasalan tien liikenneympyröiden ympäristökuvaa kehitetään luomalla asutuksen ja palveluiden avulla niistä tunnistettavia maamerkkejä. Alueen halki kulkevat ekolo-

giset yhteydet tulee säilyttää yhtenäisenä. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön läheisyyteen kohdistuvat muutokset tulee suunnitella paikan henkeä kunnioittaen. Mahdollisesti saastuneet maat tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä ja kunnostaa ennen rakentamiseen ryhtymistä.

Kuvio 16. Kangasalan tien risteysalueet, joihin keskitetään rakentamista. Kari Uotila.

3.9 Kangasalantien varren kaupunkikuvallinen suunnitelma

Kangasalantien varren asemakaavoituksessa noudatetaan seuraavia kaupunkikuvallisia periaatteita:

Risteykset ja liikennepyyrät

Kangasalantien varren rakentamista keskitetään risteysalueiden ja liikennepyyröiden tuntumaan. Risteyksistä kehitetään kaupunkimaisia paikkoja ja tunnistettavia maamerkkejä asutuksen, palveluiden ja laadukkaan lähiympäristön avulla. Risteykseen tavoitellaan yhtä pistetaloa ja kolmea matalasti rakennettua liikerakennuskorttelia. Paikoitus sijoitetaan taustalle. Pistetalon sijoittumisen vaihtoehtoja on tutkittu varjostuksen kannalta risteysalueen eri lohkoihin.

Risteysalueiden väliset alueet

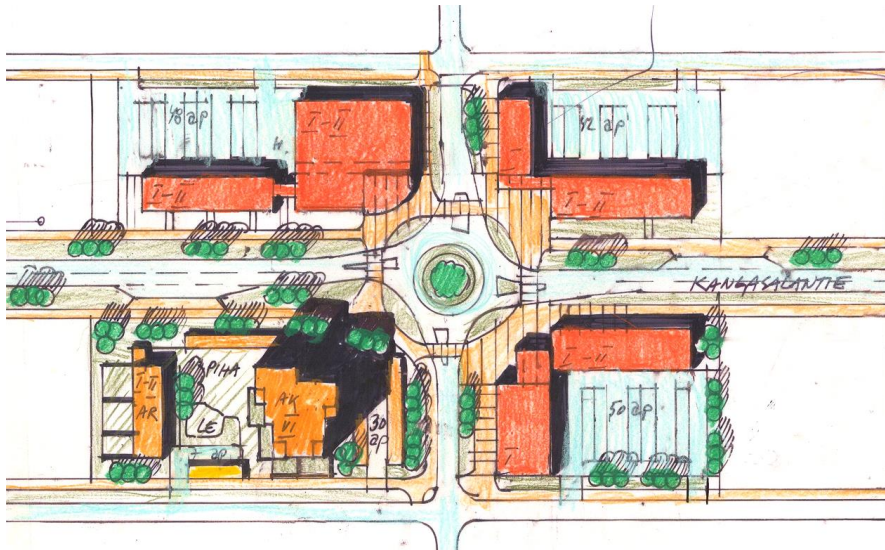
(Suunnitelmakaavio seuraavalla sivulla.)

1. Kangasalantien pohjoispuolella

Kangasalantien suuntainen rakentaminen on korkeudeltaan enintään III -kerroksista ja etäämmällä IV -kerroksista. Poikittainen rakentaminen (päädyt Kangasalantielle) ja pistetalomainen rakentaminen ovat enintään IV-V -kerroksista. Paikoitus sijoitetaan rakennusten väliin, ei Kangasalantien varteen.

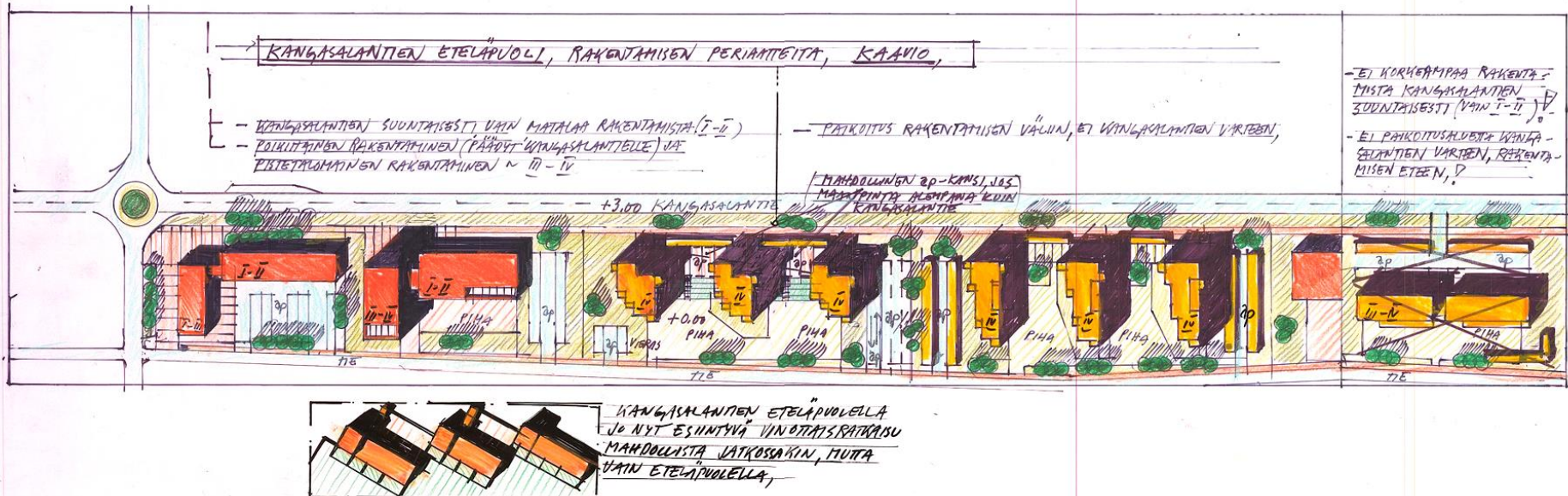
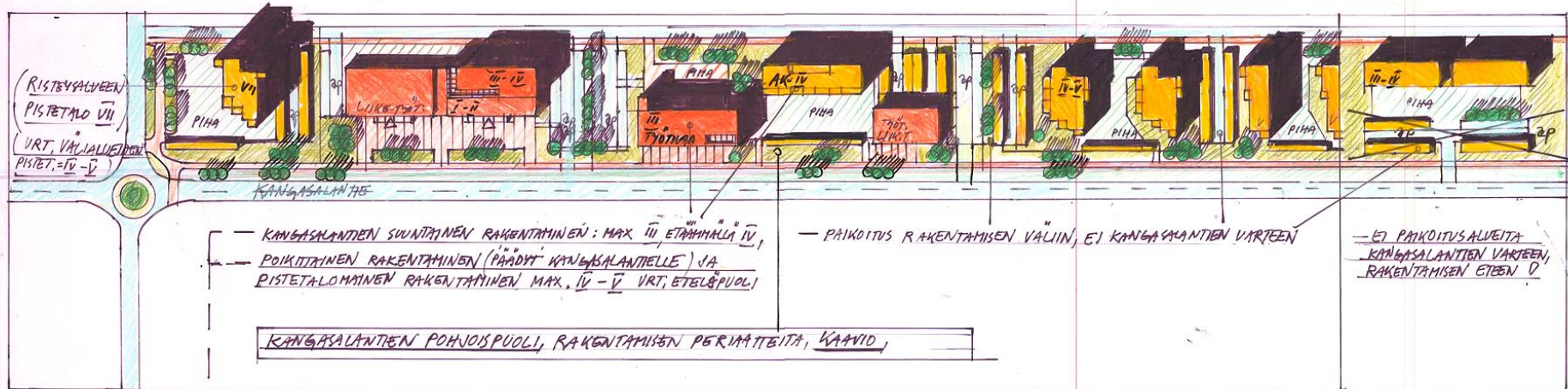
2. Kangasalantien eteläpuolella

Kangasalantien suuntaisesti vain matalaa rakentamista, I-II -kerrosta. Poikittainen rakentaminen (päädyt Kangasalantielle) ja pistetalomainen rakentaminen noin III-IV -kerroksista. Kangasalantien eteläpuolella jo nyt esiintyvä vinottaisratkaisu on mahdollista. Paikoitus sijoitetaan rakennusten väliin, ei Kangasalantien varteen. Autopaikkakansi on mahdollinen, jos maanpinta on Kangasalantietä alempana.

Kuvio 17. Esimerkkikaavio risteysalueesta. Kari Uotila.

Kuvio 18. Kangasalan tien varsi. Kari Uotila.

KANGASALANTIE KAUPUNKIKUVAALLISEN KEHITTÄMINENRISTEYSALUEIDEN VÄLISET ALUEET, ALUSTAVAA KAAVATUUA RAKENTAMISEN PELISÄÄNNÖISTÄ JA MM. PÄIKÖITÄMISEN RATKAISUISTA.

3.10 Yhdyskuntatekniikka ja rakennettavuus

Uuden asumisen sijoittaminen Kyötikkälään ja Pikonkankaalle vaatii yhdyskuntateknisten verkostojen täydennysrakentamista ja laajentamista. Uusien alueiden suunnittelussa tulee huomioida myös maaperän rakennettavuusominaisuuksien vaihtelu. Kunnallisteknisistä verkostoista kaavassa on esitetty viemäri- (j) ja vesijohtojen (v) runkolinjat. Kaava-alueen länsiosassa kulkevat voimalinjat (z) ja niitä ympäröivät vaara-alueet (sv) on myös osoitettu kaavassa.

3.11 Ympäristön häiriötekijät

Melu ja värinä

Melua aiheuttavat Suoramalla autoliikenne erityisesti Lahdentiellä ja Kangasalantiellä sekä teollisuus. Keväällä 2014 kaava-alueelta teetetyssä meluselvityksessä on määritetty kaava-alueen melualueet vuoden 2030 ennusteliikennemäärillä ja annettu ohjeet melun huomioimiseksi. Melua on tutkittu selvityksessä Lahdentien, Kangasalantien ja pääkokoojakatujen varsilla. Lahdentiellä lähtökohtana on ollut sen nelikaistaistaminen ja nopeusrajoitus 80/100 km/h. Kangasalantiellä melua on tutkittu nopeusrajoituksilla 40 km/h ja 50 km/h. Lisäksi selvityksessä on huomioitu Vatialantien varteen mahdollisesti sijoittuvan motocrossin harjoitusradan melu ja meluvaikutukset.

Kaavakarttaan on merkitty meluselvityksen tulosten perusteella Lahdentien ja Kangasalantien varren asuinalueille sekä Lahdentien varren työpaikka-alueille meluntorjuntatarve (me). Suojaviheralueita (EV) on merkitty Lahdentien varren virkistysalueille, joissa päivämelu ylittää 55 dB. Motocrossin harjoitusradasta aiheutuvia meluvaikutuksia rajoitetaan alueen kaavamääräyksessä.

Saastuneet maat

Kaava-alueella on useita mahdollisesti saastuneita maita, jotka on osoitettu terveyshaitan poistamistarve (!) -merkinnällä. Niitä on mm. entisillä ja nykyisillä bensa-asemoilla, vanhalla kaatopaikalla sekä muutamalla yritystontilla. Käyttötarkoituksia muutettaessa maan saastuneisuus tulee tutkia ja tarvittaessa puhdistaa maa.

Suoraman alueella on mitattu käytössä oleville rakennuksille asetetun raja-arvon ylittäviä radonpitoisuuksia. Yleisiin kaavamääräyksiin on merkitty, että rakentamisessa tulee ottaa huomioon radonin esiintyminen alueella.

Maisemavauriot

Soranotto on jättänyt jälkeensä kaava-alueelle kaksi entistä soranottoaluetta. Yleiskaavan avulla kehitetään erityisesti Pikonkankaan soranottoaluetta toiminnallisesti paremmin osaksi muuta yhdyskuntarakennetta. Alueelle tekeillä olevalla asemakaavalla pyritään liittämään myös jyrkät sorarinteet luontevammaksi osaksi harjumaisemaa.

4 OSAYLEISKAAVAN SUHDE TAVOITTEISIIN

4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Keskeisimpinä päämäärinä tavoitteilla on kestävän kehityksen ja hyvän elinympäristön edistäminen.

Suoramaa kehitetään alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti olevaa yhdyskuntarakennetta hyödyntäen ja elinympäristöä eheyttäen. Siten Suorama rakentuu ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväksi, identiteetiltään omaleimaiseksi alueeksi. Suunnittelussa on pidetty tärkeänä myös alueidenkäyttötavoitteissa tärkeiksi nostettuja palveluiden ja työpaikkojen saavutettavuutta erityisesti jalan ja pyörällä, olemassa olevien keskustien kehittämistä sekä asumisen tiivistämistä joukkoliikennekäytävän varrella. Edistämällä näitä asioita vähennetään henkilöautoilun tarvetta ja turvataan julkisen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Rakennus-, luonnon- ja kulttuuriperintö tulisi pyrkiä säilyttämään niiltä osin kun ne vahvistavat asuinalueen ominaisluonnetta ja ovat siten edelleen alueelle ja sen asukkaille merkittäviä identiteetin rakentajia.

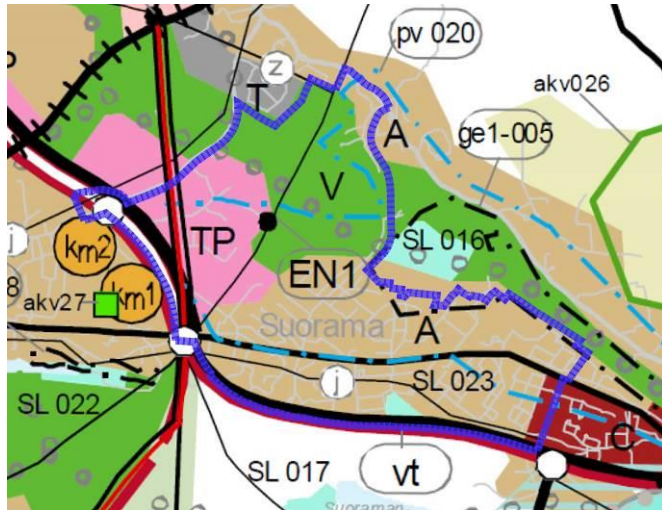
4.2 Maakuntakaava

Yleiskaavoitusta ohjaa vuonna 2007 vahvistettu Pirkanmaan 1. maakuntakaava (ks. kuvio 12). Nauhataajama on osoitettu taajamatoimintojen alueeksi (A), joka sisältää asumisen, kaupat, palvelut, hallinnon ja työpaikat. Lentolan-Kallion alue on osoitettu nauhataajaman keskeisimmäksi työpaikka-alueeksi (TP). Kyötikkäläntien ja Vatialantien välinen pääosin rakentamaton alue on maakuntakaavassa varattu virkistyskäyttöön (V). Kirkkoharju on pohjavesialuetta (pv 020) ja arvokas geologinen muodostuma (ge1-005). Merkinnällä EN1 on osoitettu sähkönsiirron runkoverkkoon sisältyvä sähköasema. Aluetta halkovat voimalinjat (z) ja runkoviemäriinja (j) on merkitty myös kaavaan.

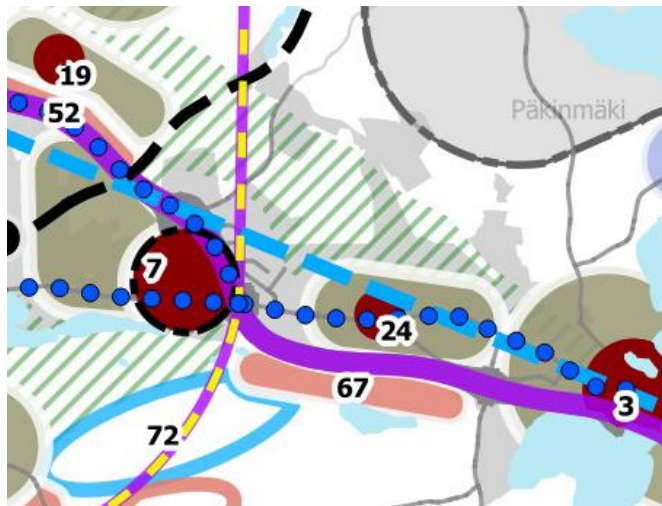
Yleiskaavassa suurin osa rakentamisesta ohjataan nauhataajamaan, mikä on maakuntakaavan tavoitteiden mukaista taajamien eheyttämisen, elinympäristön toimivuuden ja taloudellisuuden parantamisen sekä olemassa olevien verkostojen ja rakenteiden hyödyntämisen suhteen. Kaavaehdotuksessa osoitetaan asuinrakentamista myös Kyötikkälään aivan maakuntakaavan virkistysalueen tuntumaan. Palvelujen ja työpaikkojen saavutettavuus säilyy vähintään samana ja osin jopa paranee. Kyötikkälän julkisten palveluiden aluetta ja Aseman työpaikka-alueen laajennusta lukuun ottamatta ne sijoittuvat jatkossakin nauhataajamaan asutuksen ja joukkoliikenteen yhteyteen.

Seudullisesti tärkeä Kirkkoharjusta länteen kohti Tamperetta jatkuva virkistysalue säilyy Kyötikkälän täydennysrakentamisesta huolimatta leveänä ja yhtenäisenä ja turvaa taajaman asukkaiden virkistystarpeet. Täydennysrakentaminen ja uusi julkinen rakentaminen sijoittuu Kyötikkälässä suurimaksi osaksi olemassa olevan asutuksen yhteyteen sekä pieneltä osin peltoalueelle eikä se heikennä merkittävästi alueen virkistyskäyttöedellytyksiä. Myöskään Aseman teollisuusalueen laajentuminen ei juurikaan vaikuta virkistyskäyttöön sijaintinsa ja alueella vallitsevien maasto-olosuhteiden vuoksi.

Pirkanmaan liitto on käynnistänyt maakuntakaavan päivittämisen nimellä Pirkanmaan maakuntakaava 2040, josta löytyy lisätietoa osoitteesta maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi. Maakuntakaavaluonnos oli nähtävillä keväällä 2015.

Kuvio 18. Ote voimassa olevasta Pirkanmaan maakuntakaavasta. Osayleiskaavarajaus on merkitty violetilla värillä.

Kuvio 19. Ote Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmasta 2040. Suoraman keskus on nro 24.

4.3 Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040

Vuoden 2014 lopussa valmistuneessa rakennesuunnitelmassa 2040 hallitaan kaupunkiseudun kasvua, tiivistetään yhdyskuntarakennetta, liikkumistapoja uudistetaan, palvelujen saavutettavuutta ja asuinympäristön laatua parannetaan, kehitetään keskustoja ja keskuksia sekä painotetaan elinkeinöelämän kasvua.

Yleiskaavoituksessa lähtökohtana on ollut myös aiempi rakennesuunnitelma 2030. Kangasalan kasvun ohjaaminen nauhataajamaan ja Suoraman asukasmäärän kasvattaminen noin 2 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä on kuitenkin sama kuin uudessa rakennesuunnitelmassa, jossa Suoramalle tavoitellaan 2 000 uutta asukasta Kangasalantien seudullisen runkobussin varrelle vuoteen 2040 mennessä. Rakentaminen painottuu osayleiskaavassa Suoraman keskustan läheisyyteen sekä nauhamaisesti Kangasalantien varteen, mikä tukee joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Kangasalantien lisäksi valtatie 12 on merkitty Lentolasta Koilliskeskukseen seudulliseksi runkobussireitiksi. Ratikalle on puolestaan hahmoteltu laajenemisvaraus vuoden 2040 jälkeen Koilliskeskuksesta Suoraman osayleiskaava-alueen halki Kangasalan keskustaan. Lentolasta on osoitettu myös vuoden 2040 jälkeen yhteystarve kehäyhteyden jatkamiselle Tarastenjärvelle. Kehäyhteyden jatke linjataan todennäköisesti kulkemaan olemassa olevia Lahdentietä ja Asemantietä sekä suunniteltua Asemantien jatketta pitkin. Kehätielle on merkitty myös kehäbussi.

Rakennesuunnitelmassa 2040 Suoraman aluekeskus on merkitty lähipalvelukeskukseksi. Lentolan teollisuusalue jää luonnoksessa merkittävästi kehitettävän Lentolan kaupallisen keskittymän asuin- ja työpaikka-alueen ulkopuolelle. Yleiskaavassa teollisuusaluetta pyritään kuitenkin edelleen kehittämään. Kaava-alueen eteläpuolelle valtatie 12 varteen on rakennesuunnitelmaluonnoksessa sijoitettu uusi työpaikka-alue.

Suoraman osayleiskaavan ratkaisut mahdollistavat rakennesuunnitelman kehityssuunnan toteutuksen. Kaava-alue rajautuu Kirkkoharjuun, joka on osa seudullisesti merkittävää viheryhteyttä. Viheralueen yhtenäisyys säilytetään ennallaan ja alueen saavutettavuutta ja virkistysmahdollisuuksia kehitetään hieman. Alueen laajuus pysyy ennallaan lukuun ottamatta Kyötikkälän pientaloasutuksen maltillista täydentämistä, julkisten palveluiden

aluevarausta sekä Aseman teollisuusalueen laajennusta. Lentolassa varaudutaan selvitysalueella (sel) kehä II:n rakentamisesta aiheutuviin rampipimuutoksiin.

4.4 Tampereen kaupunkiseudun asuntopoliittinen ohjelma 2030, ilmastostrategia 2030 ja liikennepoliittinen ohjelma TASE 2025

Osayleiskaavassa mahdollistetaan asuntopoliittisten tavoitteiden mukaisesti monipuolinen asuntotarjonta alueella.

Ilmastostrategiassa uuden asutuksen sijoittuminen, liikennejärjestelmän kehittäminen ja rakentamisen ekotehokkuus sekä asumisväljyyden kehitys ovat keskeisiä haasteita energiankulutuksen kehitykselle. Kaavassa edistetään asutuksen tiivistymistä joukkoliikennekäytävän varrelle. Rakentamistapaan ja rakennusten energiatehokkuuteen otetaan kantaa vasta asemakaavatasolla.

Tampereen kaupunkiseudun liikennepoliittisen ohjelman tavoitteena on pysäyttää vuoteen 2025 mennessä henkilöautoliikenteen raju kasvu sekä tukea ja kasvattaa kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käyttöä. Tätä tavoitetta tuetaan Suoraman osayleiskaavassa sijoittamalla asutusta Kangasalan tien joukkoliikennekäytävän läheisyyteen sekä huomioimalla kävelyn ja pyöräilyn yhteystarpeet kunnan osien, asuinalueiden, palvelujen ja joukkoliikennepysäkkien välillä.

4.5 Kuntastrategia 2020

Keskeiset kunnan toimintaa ohjaavat periaatteet esitetään valtuustokausittain hyväksyttävässä kuntastrategiassa. Uudessa vuonna 2013 hyväksytyssä kuntastrategiassa painotetaan seuraavia maankäytön suunnitteluun liittyviä tavoitteita:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeinen tehtävä. Palvelutuotannon painopiste on ennaltaehkäisyssä, asiakas/asukaslähtöisyydessä ja omatoimisuudessa sekä toimintakyvyn ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa.
- Kangasala on kasvava, kehittyvä ja vetovoimainen osa Tampereen kaupunkiseutua. Monipuolisen elinkeinoelämän kasvulle ja kehitykselle turvataan hyvät edellytykset.
- Palvelujen tarpeen kasvaessa kuntatalouden hallitseminen nähdään sekä haasteena että mahdollisuutena. Taloudenhoidon tavoite on kehittää ja tukea kuntalaisten hyvinvointia.

5 OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUKSET JA KEINOT HAITALLISTEN VAIKUTUSTEN VÄHENTÄMISEKSI

Vaikutusten selvittäminen ja arviointi on laissa määritelty osa osayleiskaava-suunnittelua. Sen tehtävänä on tukea suunnitelmien valmistelua ja parantaa päätöksenteon laatua, sekä vähentää ja ehkäistä kaavan toteuttamiseen liittyviä haitallisia vaikutuksia.

Luonnosvaiheessa kaavavaihtoehtojen mahdollisia vaikutuksia vertailtiin rinnakkain ns. nollavaihtoehtojen kanssa. Nollavaihtoehtona (VE-0) käytettiin nykyisin alueella voimassa olevaa oikeusvaikutuksetonta taajamien osayleiskaavaa vuodelta 2000 ja sen suuntaamaa kehitystä. Vaikutusten arviointi on luettavissa luonnosraportista.

Seuraavissa alaluvuissa arvioidaan osayleiskaavan vaikutuksia.

5.1 Alue- ja yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset

Väestönkehitys

Kaavan lähtökohtana on ollut aiemman rakennesuunnitelman 2030 tavoite noin 2 000 asukkaan väestönlisäys vuoteen 2030 mennessä. Uuden rakennesuunnitelman 2040 mukaan väestönkasvumäärä on edelleen mainittu 2000 asukasta (laskennallinen asukasmäärä, johon asuntotuotannossa varaudutaan) vuoteen 2040 mennessä. Kaava mahdollistaa näin huomattavan väestönkasvun kaava-alueella, lähes puolitoistakertaisen asukasmäärän nykyiseen verrattuna. Asukastiheys kasvaa erityisesti Kangasalan tien varren taajamarakenteessa. Ikäihmisten osuus väestöstä kasvaa tulevaisuudessa suurten ikäluokkien ikääntymisen myötä. Kun uudisrakentaminen on rakennus- ja asuntokannaltaan monimuotoista, säilyy alueen väestörakenne monipuolisena ja myös ikäihmisten on mahdollista asua alueella palvelujen läheisyydessä. Suunnitelma osaltaan vähentää hajarakentamisen painetta, kun taajamaan osoitetaan myös omakotirakentamiselle soveltuvia alueita.

Yhdyskuntarakenne ja maankäytön laajuus

Uusi asutus sijoittuu tiiviisti nykyisen asutuksen lomaan ja reunamille. Kokonaisuutena asumiseen osoitetun maankäytön laajuus säilyy suunnilleen ennallaan. Nauhamaisessa taajamassa maankäyttö säilyy monipuolisena ja sekoittuneena. Alueen tie- ja katuverkko säilyy nykyisellään lukuun ottamatta Pikonkankaan soraomontun uudelle asuinalueelle rakennettavia katuja. Joukkoliikenteen toimintaedellytykset paranevat nauhataajaman tiivistyessä. Aluekeskuksen on mahdollista kehittyä toiminnoiltaan monipuolisemmaksi ja viihtyisämmäksi.

Suhde ympäröiviin alueisiin

Suoraman kehitys tukee nauhataajamarakennetta, joka korostuu aiempaa selkeämmin. Suoraman aluekeskus erottuu muusta nauhataajamasta. Asemantien alue yhdistyy hieman aiempaa selkeämmin muuhun nauhataajamaan. Lentolan liikekeskus hyötyy Suoraman asukasmäärän kasvusta ja Lentolan teollisuusalueen tiivistymisestä. Lentolan liikekeskus ja teollisuusalue sekä Kallion yritysalue muodostavat entistä näkyvämmän ja vaikuttavamman kokonaisuuden. Myös Aseman teollisuusalueen merkittävyys kasvaa teollisuusalueen laajennuksen ansiota. Kirkkoharjun virkistyskäyttöarvo ja rakentamattomuus korostuu taajaman tiivistyessä.

Asuminen

Uusien asuinalueiden painopiste on nauhataajamassa Suoraman aluekeskuksessa ja Pikonkankaalla. Pähkinäkallion teollisuusalue muuttuu Kangasalan tien varresta asumiselle. Kangasalan tien varsi tiivistyy koko kaava-alueen matkalta. Kyötikkälään täydennetään omakotiasutusta. Nykyiset asuinalueet tiivistyvät vähitellen erityisesti joukkoliikenteen läheisyydessä. Alueen talotyyppijakauma säilyy monipuolisena tiivistyvien ja uusien asuinalueiden ansiosta. Lentolassa asuminen ja lähipalvelut lomittuvat. Tiivistyvillä alueilla taloyhtiöt voivat rahoittaa remonttejaan täydennysrakentamisella.

Työpaikat

Työpaikka-alueiden painopiste säilyy edelleen Lentolassa ja Pähkinäkallion-Aakkulantien alueella. Työpaikkarakentamista tulee jonkin verran lisää erityisesti Suoraman aluekeskukseen palveluiden ja kaupan osalta, mutta alueen asukasluukuun nähden kuitenkin maltillisesti. Työpaikkarakenne muuttuneen erityisesti Pähkinäkallion alueella ja monipuolistuneen Lentolan

teollisuusalueella. Asutuksen yhteydessä olevat pienet erilliset työpaikka-keskittymät poistuvat. Aluekeskuksen läheisyydessä oleva teollisuustoiminta siirtyy muualle. Aseman teollisuusalueen työpaikkakeskittymä laajenee kohti Kyötikkälää. Alueelle muodostettavat uudet työpaikka-alueet ja entisten kehittäminen korvaavat Pikonkankaan alueelta poistuvat työpaikat. Huomattava asuinrakentaminen Suoramalla lisää kaava-alueen työpaikka-alueiden houkuttelevuutta. Kehä II rakentaminen edistää Lentolan alueen yritystoimintaa rampin läheisyydessä.

Vapaa-aika ja virkistys

Lisääntyvästä asutuksesta huolimatta alueen virkistysmahdollisuudet säilyvät hyvinä. Seudullisestikin tärkeä Kirkkoharjun virkistysalue säilyy yhtenäisenä ja laajana, mikä turvaa virkistysten tarpeita ja ekologistia yhteyksiä muuten tiivistyvässä rakenteessa. Kirkkoharjun monipuolinen liikunta- ja polkureittiverkosto sekä yhteydet ympäröiville alueille säilytetään. Ulkoiluyhteydet Lahdentien eteläpuolelle säilytetään.

Pikonkankaan soramontun uudella asuinalueella on hyvät virkistysmahdollisuudet uuden puiston ja viereisen Kirkkoharjun myötä. Valtatie 12:n ja Alasantien läheisyydessä olevan viheralueen melusuojausta esitetään kehitettäväksi, jolloin sen virkistyskäyttöarvo kasvaa. Keskeisellä paikalla sijaitsevan Suoraman urheilukentän aluetta on mahdollista kehittää eri väestöryhmiä hyvin palvelevana perhepuistona.

Luonto

Metsäalue ja ekologiset yhteydet Kirkkoharjusta ja Kyötikkälästä länteen säilyvät yhtenäisinä. Luontoselvityksessä todettiin alueella olevan useita pohjois-eteläsuuntaisia, taajaman läpäiseviä ekologistia yhteyksiä. Ekologiset yhteydet on osayleiskaavassa osoitettu säilytettäväksi. Tiivistyvässä taajamassa ja jo rakennetussa ympäristössä kulkevien yhteyksien säilyminen on kuitenkin epävarmaa. Kaava-alueen arvokkaiksi todetut luontoalueet säilyvät rakentamattomina.

Yhdyskuntatekniset verkostot ja energiahuolto

Suurin osa uudesta asutuksesta sijoittuu tiiviisti nykyisen asutuksen lomaan, jossa verkostot ovat jo olemassa. Maankäyttö on säästeliäistä. Uusia verkostoja tarvitaan asuinalueille Pikonkankaan soramonttuun ja Kyötikkälään sekä Kyötikkälän julkisten palveluiden alueelle ja Aseman teolli-

suusalueen laajennukselle. Teollisuusalueen laajennus rakentuu vaiheittain. Täydennysrakentaminen vaikuttaa hulevesijärjestelmien kantokykyyn erityisesti Lentolan teollisuusalueella, jonka hulevesien hallitsemiseksi on tarpeen rakentaa uusi hulevesien viivytysallas.

5.2 Vaikutukset työpaikkoihin ja palveluihin

Väestönkasvu luo mahdollisuudet lähipalvelujen säilyttämiseen ja kehittämiseen monipuolisina, mutta kuntatalouden säästötavoitteet puoltavat palvelujen keskittämistä. Uusia julkisten palveluiden aluevarauksia osoitetaan Kyötikkälään ja Pikonkankaalle. Muutoin palvelurakenne säilyy nauhamaisena, jolloin palvelut ovat lähellä käyttäjiä. Kävelyakseli tukee Suoraman aluekeskukseen sijoittuvia palveluita. Palvelujen lisääntyminen aluekeskuksessa nostaa sen roolia palvelukeskittymänä. Uudet asuinalueet sijoittuvat palvelujen läheisyyteen, pois lukien Kyötikkälän täydentyvä pientaloasutus. Laajemmat kaupalliset ja julkiset palvelut sijoittuvat kaava-alueen ulkopuolelle Lentolaan ja Kangasalan keskusta.

Työpaikat

Suoraman keskustaa kehitetään palvelukeskittymänä. Kangasalantien varressa säilyy myös muita palvelu- ja työpaikkakeskittymiä (Lentola, Kyötikkäläntien risteys, Pikonkangas). Lentolan palvelukeskittymää kehitetään sekoittuneena palvelujen ja asumisen keskittymänä. Osa Pähkinäkallion teollisuusalueesta muuttuu asuinalueeksi ja keskustatoimintoja varten Kangasalantien varresta. Aseman teollisuusalueelle tulee lisää yksityisiä ja Kyötikkälään mahdollisesti julkisia työpaikkoja. Kaiken kaikkiaan alueen työpaikat lisääntyvät ja monipuolistuvat usealla eri toimialalla. Työpaikka-alueiden näkyvyys lisääntyy ja yritysten välinen yhteistyö kehittyy. Suoramaa kehitetään innovatiivisten ja uutta luovien alojen keskittymänä (esim. Pähkinäkallio-Aakkulantie).

Päivähoito

Päivähoitopalvelujen tarve kasvaa. Uusia päivähoitotiloja on mahdollista osoittaa Kyötikkälään ja Pikonkankaalle. Uusille lähipalveluiden alueille on mahdollista sijoittaa yksityisiä hoitopalveluita.

Koulut

Ala- ja yläkoululaisten määrä kasvaa ja tarvitaan lisää opetustiloja. Suoraman alakoulu täyttyy jo lähivuosina. Kyötikkälään varataan rakennuspaikka

uudelle yleiselle rakennukselle. Mikäli rakennukseen sijoitetaan koulupalveluita, koulu voi hyödyntää helposti Kyötikkälän ulkoilumaastoja ja Asemantien varren koululaisten palvelutaso paranee. Lamminrahkan koulu palvelee myös Suoraman yläkoululaisia.

Vanhuspalvelut

Vanhusten määrä alueella kasvaa vuoteen 2030 mennessä merkittävästi väestön ikääntyessä. Lähipalvelut keskittyvät Suoraman keskustaan kävelyakselle, joka tarjoaa turvallisen jalankulkuyhteyden palveluiden välillä. Lähipalveluita on kuitenkin saatavilla myös nauhamaisesti Kangasalantien varrella ja ne ovat myös hyvin saavutettavissa. Vanhusten palveluasumisen ja tuetun asumisen tarjoaminen kaava-alueella mahdollistuu alueen täydentämisen yhteydessä. Uusille lähipalveluiden ja keskustatoimintojen alueille on mahdollista sijoittaa uusia vanhuspalveluita.

Terveyspalvelut

Palvelutarve lisääntyy asukasmäärän kasvaessa. Palveluverkon kehittämissuunnitelma ohjaa julkisten terveyspalveluiden sijoittumista. Lentolan ”Lidlin” aluetta kehitetään esim. terveyspalvelukeskittymänä.

Vapaa-ajan ja liikuntapalvelut

Liikuntapaikoille tulee enemmän käyttäjiä ja kysyntä vapaa-ajanviettovaihtoehtojille kasvaa. Liikuntapalvelut voivat monipuolistua Kyötikkälän yleisen rakennuksen rakentamisen myötä. Suoraman kenttäalue otetaan monipuolisemmin käyttöön ja siitä kehitetään kaikenikäisille sopiva vapaa-ajanviettopaikka kävelyakselin varrelle. Suoraman aluekeskuksen uudet kaupalliset palvelut tarjoavat alueen asukkaille uusia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia.

Kaupalliset palvelut, liikerakentaminen

Suoraman aluekeskukseen tulee lisää kivijalkaliiketiloihin sekä toinen päivittäistavarakauppa. Alueen asukkaat aktivoituvat käyttämään oman alueensa monipuolisuutta palveluita. Kaupalliset palvelut kehittyvät Lentolassa ”Lidlin” alueella asumisen yhteyteen sopiviksi. Pikonkankaan kaupallisiakin palveluita nykyisin sisältävä työpaikka-aluevaraus pienenee hieman nykyisestä, jolloin keskittymästä tulee tiivis ja erikoistunut.

5.3 Liikenteelliset vaikutukset

Kävelijät

Kävely-yhteydet Kyötikkälään paranevat ja Kirkkoharjun estevaikutusta on mahdollista vähentää. Lentolan teollisuusalueen estevaikutus vähenee ja kaava-alueen länsipuolen Lentolan liikealueelle osoitetaan uusia kävely- ja pyöräily-yhteyksiä. Uusia reittejä muodostuu kävelijöille uusien asuinalueiden myötä. Erityisesti Suoraman aluekeskuksen ja Pikonkankaan kävelyolosuhteet paranevat. Suoraman keskustan kävelyakselia kehitetään miellyttävänä ja esteettömänä jalankulkuympäristönä, jolloin Suoraman aluekeskustasta kehittyy nykyistä kävelypainotteisempi. Kävelyakseli houkuttelee jalankulkijoita. Kävelyolosuhteet muuttuvat turvallisemmiksi Kyötikkäläntiellä. Reittejä bussipysäkeille kehitetään.

Pyöräilijät

Jo nykyisin hyvällä tasolla oleva pyöräilyreitistö monipuolistuu pääreittien rinnakkaisreiteillä. Seudulliseen pyöräilyn laatukäytävään panostetaan. Reittien laatutaso kohenee liikenneselvityksessä tyydyttäväksi luokitelluilla reitinosilla. Uusilta ja täydennettäviltä asuinalueilta osoitetaan sujuvat ja jatkuvat pyöräreitit palveluihin ja muihin taajamanosiin. Kyötikkälän julkisille palveluille on osoitettu pyöräily-yhteydet ja pyöräilyolosuhteet Kyötikkäläntiellä muuttuvat turvallisemmiksi. Työmatkapyöräilyn osuus työmatkaliikenteessä lisääntyy, samoin pyöräilyn osuus asiointimatkoissa.

Henkilöautot ja katuverkko

Suurin osa uudisrakentamisesta sijoittuu Kangasalantien läheisyyteen joukkoliikenteen laatukäytävän varrelle, mikä vähentää tarvetta henkilöauton käytön lisääntymiseen. Asukasmäärän kasvaessa autoliikenteen määrä lisääntyy kuitenkin liikenneselvityksen mukaan Kangasalantiellä noin 1,5–2,5-kertaiseksi ja Kyötikkäläntiellä noin 1,7–1,8-kertaiseksi nykytilanteeseen verrattuna. Mikäli Lahdentie nelikaistaistetaan, autoliikenne lisääntyy sillä noin 1,3 kertaiseksi. Samalla Kangasalantien läpikulkuliikenne vähenee. Kyötikkälän täydennysrakentamisalue sijoittuu autovyöhykkeelle, jolla asuvien pääasiallinen asiointi tapahtuu henkilöautolla. Kyötikkälään mahdollisesti rakennettava koulu, päiväkotit ja/tai liikuntatila palvelee pääosin Suoraman ja Asemantien aluetta, jolloin autoliikenteen vaikutukset eivät ole merkittävät. Liikenteen rauhoittamiseksi lisätään toimia erityisesti koulujen kohdalla.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen laatukäytävän äärelle tulee runsaasti uutta asutusta, kun suurin osa uudisrakentamisesta sijoittuu Kangasalantien varrelle. Tämä tukee joukkoliikenneyhteyksien parantamista. Kyötikkälän asukkaat ja yleisen rakennuksen varaus jäävät hyvän palvelutason ulkopuolelle, mutta sielläkin Asemantien joukkoliikenteen palvelutaso on kohtuullinen. Lentolan joukkoliikenteen vaihtopysäkki palvelee myös Suoraman alueen asukkaita yhteyksissä Tampereen suuntaan. Bussiliikenteen pikayhteyksien kehittyessä valtatiellä 12 palvelutaso paranee tulevaisuudessa entisestään.

Virkistys- ja ulkoilureitistö

Ulkoilureitistön saavutettavuus paranee jonkin verran. Kirkkoharjun seudulliselle pääreitille johtavat uudet liityntäyhteydet muodostavat vaihtoehtoisen poikittaisyhteyden. Pähkinäkallion luonnonsuojelualueen houkuttelevuus virkistysalueena lisääntyy uuden ulkoilureitin ja teollisuusalueen vähittäisen muutoksen myötä.

Liikennenympäristön turvallisuus ja viihtyisyys

Liikenneturvallisuuden kannalta jatkosuunnittelussa on tarkemmin otettava huomioon tietyt erityiskohteet, kuten koulut, päiväkodit, liikuntapaikat, ja palvelut.

Mikäli Kyötikkälään toteutuu suuria liikennemääriä aikaansaavia hankkeita, kuten yhtenäiskoulu, päiväkotit ja liikuntahalli, lisäävät ne kasvavan asutuksen kanssa autoliikennettä Kyötikkäläntiellä. Mikäli toteutuvat hankkeet ovat pienimuotoisempia, ovat vaikutukset liikenteeseen vähäisempiä. Kyötikkäläntien ylityskohdista tehdään turvallisempia liikenteen rauhoittamisen keinoin erityisesti julkisten palveluiden läheisyydessä. Liikenneselvityksen mukaan tehokkain ratkaisu saadaan sijoittamalla risteyskohtiin liikenneympyrä ja korotettu suojatie.

Liikenneselvityksen perusteella liikenteen rauhoittamisen toimenpiteitä (esim. suojatiesaarekkeitä, ajolinjan sivusiirtoja, suojateiden korotuksia, muita hidasteita) tarvitaan myös Aakkulantien, Alasantien ja Mallitien välisen osuudelle estämään raskaan liikenteen läpikulkua.

Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta on mahdollista lisätä laske-
malla asuinalueiden nopeusrajoituksia 30 km/h:iin. Samalla edistetään

pyöräilyn suosion kasvua autoa enemmän. Kävelyn ja pyöräilyn turvallisuus lisääntyy myös, kun liikenneselvityksessä esitetyt epäjatkuvuuskohdat korjataan.

Kävelyakselin kulku Mallitien varressa on turvallisuusriski risteävän Pähkinäkallion raskaanliikenteen ja huoltoaseman liikenteen takia. Kulku ympäristöstä saadaan kaikille turvallinen ja miellyttävä laadukkaan suunnittelun avulla.

Viihtyisän ja toimivan liikkumisympäristön kehittäminen kaavan tavoitteiden mukaisesti kannustaa liikkumaan kävellen tai pyörällä tai kävelemään joukkoliikenteen pysäkille.

5.4 Ympäristövaikutukset

Hulevedet

Kaava-alueelta vuonna 2014 teetetyssä hulevesiselvityksessä todetaan, että virtaamien kasvaessa ongelmaksi muodostuu useissa kohdoin hulevesien johtamisreittien epäjatkuvuuskohdat. Hulevesien määrä näyttäisi kasvavan eniten kaava-alueen pohjoisosassa, Lentolan teollisuusalueella, Kangasalantien varressa Mämmisuoilta Pähkinäkallion teollisuusalueelle sekä Pikonkankaan soramontussa. Tiivistettävillä alueilla hulevesien käsittely haasteellistuu.

Hulevesiä suositellaan hallittavan rakennettavilla alueilla ensisijaisesti hajautetusti kiinteistö- tai korttelikohtaisesti. Tästä poikkeaa ainoastaan Lentolan teollisuusalue, jonne suositellaan keskitettyä viivytystä ja käsittelyä, jotta tarvittava hallintarakenne voidaan sijoittaa pohjavesialueen ulkopuolelle Lahdentien varteen ja sen piiriin saadaan myös aiemmin rakennetut alueet.

Maankäytön aiheuttama muutos hulevesien laadullisessa kuormituksessa on vähäistä, eikä tarvetta laajamittaiselle laadulliselle hallinnalle ole. Rakennusvaiheessa muodostuvien hulevesien käsittely on kuitenkin tarpeen erityisesti Suoramanjärveen laskevilla valuma-alueilla.

Pohjavesi

Suuri osa uudesta asutuksesta tulee pohjavesialueelle. Kaava-alueelta teetetyssä hulevesiselvityksessä (2014) todetaan, että aluetta tiivistettäessä

sä läpäisemättömän pinnan lisääntyminen lisää riskiä pohjaveden muodostumisen vähenemiselle. Kaava-alueella läpäisemättömän pinnan kasvu ei ole kuitenkaan niin merkittävää, että se olisi todellinen riski pohjaveden muodostumiselle. Suurin osa alueen hulevesistä johdetaan avo-ojissa ja painanteissa, missä imeytyminen on jatkossakin mahdollista. Hulevesiselvityksessä suositellaan, että hulevesien hallintatoimet toteutetaan tiivistyville alueilla siten, että veden imeytyminen on mahdollista ainakin kattovesien osalta.

Melu

Meluselvityksen mukaan melutasot ylittävät ohjearvot Valtatien 12 varren asuinalueella ja aivan Kangasalan tien varressa. Merkittävä osa uusista asukkaista altistuu Kangasalan tien melulle, joka lisääntyy hieman, vaikka yhä useampi käyttää joukkoliikennettä. Kyötikkäläntien meluarvot voivat nousta jonkin verran liikenteen lisääntyessä. Melua voidaan torjua Kangasalan tien varressa muurimaisella rakentamisella, jolloin uusi asutus suojaa taaempaa asuinalueita. Asuinalueiden alenopeusrajoituksia alentamalla voidaan vähentää liikennemelusta aiheutuvia häiriöitä asuinalueilla. Pähkinäkallion teollisuusalueen meluhäiriöt poistuvat vähitellen.

Luontoarvot

Arvokkaimmat luontoalueet säilyvät. Rakentamisen tiivistyessä ekologisten yhteyksien säilyttäminen muuttuu haasteellisemmaksi, mutta samalla tiiviin asutuksen yhteydessä on yhä tärkeämpää turvata myös virkistysyhteydet, jolloin ekologiset yhteydetkin säilyvät. Itä- ja länsipäässä kaava-alueella ekologiset yhteydet katkeavat. Itä- ja länsipään omakotialueet toimivat kuitenkin edelleen ekologisina yhteyksinä. Ekologiset yhteydet tulee pyrkiä säilyttämään edes kapeina käytävinä. Aseman teollisuusalueen laajennus voi vaikuttaa ympäröiviin luontoalueisiin ja arvokkaaseen Perälän puronvarsilehtoon. Pähkinäkallion luonnonsuojelualueen kulumisen voi lisääntyä asutuksen lisääntymisen myötä. Viherverkostot pysyvät melko hajanaisina nauhataajaman alueella. Kyötikkälän seudullinen viheralue pysyy yhtenäisenä ja laajana.

Ilmastomuutos

Kaavalla pyritään hillitsemään ilmastomuutosta. Yhdyskuntarakenteen eheytyksen keinot, kuten asumisen ohjaaminen joukkoliikennekäytävän varteen ja palveluverkoston kehittäminen tiivistyvän asutuksen yhteyteen

vähentävät liikkumistarvetta. Jalankulun ja pyöräilyn edellytykset ovat hyvät alueen sisäisissä matkoissa, mutta alueen ulkopuolelle kuljetaan todennäköisesti yhä autolla.

Ilmastomuutokseen voidaan vaikuttaa myös huomioimalla paikalliset ilmasto-olosuhteet uuden asumisen sijoittamisessa. Tällöin uudet asunnot sijoittuvat energiataloudellisesti edullisiin paikkoihin, jolloin lämmitystarve vähenee.

Vaikutukset maisemaan, taajamakuvaan, rakennettuun ympäristöön ja kulttuuriperintöön

Asukasluvun kasvaessa merkittävästi rakennettu ympäristö muuttuu väistämättä.

Liikenneympyrät rytmittävät maisemakuvaa Kangasalan tiellä. Risteysalueiden korostaminen laadukkaalla rakentamisella edistää tien varren jäsenyisyyttä ja sen osien tunnistettavuutta osana kaupunkikuvallista kokonaisuutta. Asutus tiivistyy Kangasalan tien varressa kauttaaltaan. Kangasalan tie muuttuu Suoraman keskustan kohdalla kaupunkimaisemmaksi. Kävelyakselin luominen aluekeskukseen parantaa taajamakuvaa ja kohentaa elinympäristön laatua. Pähkinäkallion alueen ympäristökuva kohenee Kangasalan tien varresta, joka muuttuu asumiselle. Kyötikkälän peltomaisema säilyy pääosin avoimena.

Kulttuuriperintöarvot nousevat esiin, kun kohteita ja alueita säilytetään monipuolisesti. Alueen ajallista kerroksellisuutta vaalitaan ja täydentävä rakentaminen sovitetaan kunkin alueen ominaispiirteisiin sopivaksi. Uusien asuinalueiden rakennetusta ympäristöstä muotoutuu monipuolinen.

Suorama identifioituu kehittyvänä kunnan osana ja se erottuu muusta nauhataajamasta. Erityisesti Suoraman keskusta erottuu selkeämmin aluekeskuksena. Suoraman imago paranee.

5.5 Taloudelliset vaikutukset

Rakentamisesta suuri osa sijoittuu edullisesti olemassa olevien verkostojen ja palveluiden yhteyteen. Uusien asuinalueiden yhdyskuntatekniikan rakentamisesta koituu kunnalle kuluja erityisesti Kyötikkälässä ja Pikonkaalla. Myös julkisten palvelujen tarjoaminen (päiväkodit, koulut, kirjasto, liikuntapalvelut, vanhuspalvelut) aiheuttavat lisää kuluja asukasmäärän

kasvaessa. Vaikutukset yksityistalouteen ovat positiivisia, kun Suoraman määrätietoinen kehittäminen edistää alueen vetovoimaisuutta asuinpaikana.

Tieverkostoon ei tule suuria muutoksia. Merkittävin muutos tapahtuu Pikonkankaan soraomontussa, jonne uuden asuinalueen rakentaminen aiheuttaa muutoksia myös tieverkostoon. Samalla Harjunsalon ja Pikonkankaan välillä on mahdollista tehdä katujärjestelyjä. Tämän lisäksi kaava-alueelle rakennetaan muutamia uusia tonttikatuja.

Pikonkankaan soraomonttuun rakennetaan uusi puistoalue. Suoraman kentän kokonaisvaltainen käyttöönotto tuo lisäkustannuksia, samoin kävelyakselin ja muun keskusta-alueen ympäristön kehittäminen. Olemassa olevien viheralueiden ylläpito- ja hoitokustannukset määräytyvät viheralueiden hoitoluokituksen mukaisesti. Muutamia joutomaana olleita puistikkoja otetaan hyötykäyttöön.

Kunnan maanomistus on pientä Suoramalla. Vain Aseman teollisuusalueen laajennus, Kyötikkälän pelto- ja metsäalueet sekä pieni osa Pikonkankaan uudesta asuinalueesta ovat kunnan omistuksessa. Tämä aiheuttaa kunnalle kustannuksia. Toisaalta maankäytösopimuksista ja tonttien luovutuksesta on mahdollista saada myös tuloja. Asemakaavojen muutoksia on tehtävä alueella huomattavan paljon, jotta osayleiskaava toteutuu.

Kunnallis- ja kiinteistöverotulot lisääntyvät huomattavasti, myös yhteisöverotuloja saadaan erityisesti Pikonkankaan soraomontun taloyhtiöiltä. Myös osa Suoramalle tulevista uusista yrityksistä voi lisätä verotuloja.

Kangasalan tien varren tiivistäminen vaatii melusuojausta, mikäli rakennusten sijoittelu ei riitä. Samoin Lahdentien melun lisääntyminen vaatii melusuojauksen kehittämistä tiivistyvillä alueilla. Motocross-harjoitusradan melu vaatinee myös suojauksia. Mahdollisesti saastuneet maat ja muut rakentamiskelpoiseksi saattavat toimenpiteet aiheuttavat paikoin lisäkustannuksia.

Kasvava asukasmäärä joukkoliikenteen välittömässä läheisyydessä vaikuttaa linjojen palvelutason ylläpitoon. Bussilinjojen kehittäminen vähentänee erityisesti työmatka-autoilua Tampereen suuntaan. Mikäli asukkaiden työmatkat suuntautuvat bussiyhteyksien ulottumattomiin, henkilöautolla tehtä-

vien työmatkojen kustannukset pysyvät ennallaan. Pyöräilyn edistäminen vähentää auton tarvetta sekä työ- että asiointimatkoilla.

5.6 Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Kaava-alueelta on tehty keväällä 2014 sosiaalisten vaikutusten arviointi. Arvioinnissa on analysoitu kaavan rakenneratkaisujen vaikutuksia alueen väestörakenteeseen, työpaikkoihin, työllisyyteen, liikkumiseen sekä elinympäristön ja alueen vetovoimatekijöiden muutokseen. Vertailua on tehty suhteessa koko maahan, Pirkanmaahan ja Kangasalan kuntaan. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa on nostettu esiin kolme keskeisintä alueen kehittämiseen liittyvää haastetta: lapsiperheet ja opiskelemaan hakeutuvat peruskoulunsa päättävät nuoret, työpaikkatarjonnan ohjaaminen taantuvilta aloilta kehittyville aloille sekä luonnollisen liikkumisen lisääminen alueen sisäisessä liikkumisessa.

Liikkuminen

Osayleiskaavassa kaikkein näkyvin ja merkittävin vaikutus liittyy liikkumiseen. Suoramalla on paljon jalan ja pyörällä kulkevia lapsia ja ikääntyvää väestöä, joka kulkee myös kävellen. Reitistön yhtenäistäminen vaikuttaa siis suureen osaan asukkaita. Houkuttelevat vaihtoehdot alueen sisäisessä liikkumisessa lisäävät ihmisten aktiivisuutta. Kaavaratkaisut yhdyskuntarakenteen kehittämiseksi lisäävät joukkoliikenteen ja pyörän käyttöä työmatkaliikenteessä ja vähentävät puolestaan auton käyttöä erityisesti arjen lyhyillä matkoilla.

Hyvinvointi ja syrjäytymisen ehkäisy

Monipuolisina säilyvät virkistysmahdollisuudet tukevat asukkaiden hyvinvointia. Toimiva joukkoliikenne edistää asukkaiden aktiivista elämää. Kohtaamispaikkojen muodostaminen Suoraman aluekeskukseen ehkäisee syrjäytymistä.

Pienten lasten asuin- ja elinympäristön virikkeisyyteen kiinnitetään huomiota erityisesti asemakaavoja laadittaessa. Lasten vanhempien hyvinvointia edistää elinympäristön laadun kehittäminen ja luonnollisen liikkumisen houkuttelevuuden lisääntyminen auton käytön sijaan.

Sosiaalisen monimuotoisuuden turvaaminen ehkäisee alueen yksipuolistumista. Palvelu- ja vuokra-asumisen avulla monipuolistetaan Suoraman väestörakennetta.

Yhteisöllisyys

Suoraman aluekeskuksen ympäristön kohentuminen ja miellyttävät kohtaamispaikat aktivoivat ihmisiä. Keskukseen syntyy uudenlaista pohinää. Useat lähipalvelukeskittymät voivat edistää lähiasukkaiden yhteisöllisyyttä.

Turvallisuus

Lapsiperhepainotteisen väestörakenteen takia pienten ja kouluikäisten lasten elinympäristön turvallisuuteen ja päiväkotien ja koulun saavutettavuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Bussipysäkeille ja muihin palveluihin pääsee kulkemaan turvallisista, yhtenäisiä reittejä pitkin. Erityisesti Suoraman keskustan turvallisuus parantuu. Jalankulku- ja pyöräyhteydet ovat aiempaa yhtenäisempiä ja turvallisempia. Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden lisääntyessä myös elinympäristön yleinen koettu turvallisuus kohenee.

Esteettömyys

Monipuoliset lähipalvelut ovat lähellä ja hyvin saavutettavissa. Erityisesti Suoraman aluekeskuksen esteettömyys lisääntyy. Kangasalan tien estevaikutus vähenee.

Elinympäristön muutos

Yhtenä Suoraman osayleiskaavoituksen tavoitteena on asukkaiden elinympäristön viihtyisyyden parantaminen. Jotta muutos olisi hallittu ja siten myönteinen, Jukka Ohtosen (2013) mukaan alueen kehittämisessä tarvitaan portaittaisuutta. Kodikkuuden ja paikkojen luominen lisäävät viihtyisyyttä jo pienillä panostuksilla. Pienalueiden monipuolisuus on sosiaalisen elämän kannalta hyvä asia, mutta monipuolisuuden edistäminen nykyisillä resursseilla voi olla haastavaa ja hidasta.

Luonnosvaiheessa saadut asukkaiden mielipiteet on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon. Osa mielipiteistä koski yleiskaavatasoa tarkempaa suunnittelua, jota on mielipiteiden pohjalta pyritty ohjaamaan jo tässä vaiheessa.

Asuinympäristö muuttuu vähitellen alueiden rakentamisen myötä. Alueiden rakentaminen ja uudet asukkaat lisäävät vähitellen alueen vilkkautta. Nykyisillä asukkailla tiivistymiseen ja muihin muutoksiin sopeutuminen vaatii aikansa. Yleiskaavoituksesta toteutusvaiheeseen pääseminen ei tapahdu kuitenkaan hetkessä. Kaiken kaikkiaan alueen kehittäminen lisännee Suoraman vetovoimaisuutta asuinpaikkana.

Riippuen paikasta muutokset ovat hyvin vähäisiä, niitä ei tule ollenkaan tai ne ovat melko suuria. Alueen tiivistyminen tulisi tehdä ympäristön ehdoilla ja siihen sopeuttaen.

6 OSAYLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

Osayleiskaavan toteuttaminen tapahtuu pääosin asemakaavoituksen avulla, jota yleiskaava ohjaa. Alueiden asemakaavoitus- ja rakentamisaikataulu ratkaistaan vuosittain hyväksyttävässä maankäytön toteuttamisohjelmassa. Tavoitteena on ollut, että yleiskaava olisi pääosin toteutunut vuoteen 2030 mennessä, jolloin alueen väestö olisi kasvanut noin 2 000 asukkaalla. Kaavaan on erikseen merkitty alueet viivoituksella, jotka toteutuvat pääosin vasta vuoden 2030 jälkeen.

Yleiskaavan tulee olla siinä määrin joustava, että se voi vastata sekä asuntojen että yritystilojen tulevaan kysyntään kulloisenkin tarpeen mukaan. Samanaikaisesti kaavan keskeisten strategisten linjausten on kestävä talouden suhdannevaihteluja ja muuttuvia trendejä ainakin seuraavat pari vuosikymmentä.

Pikonkankaan vanhan soranottoalueen muuttaminen asuinalueeksi tapahtuu todennäköisesti vaiheittain vuosien 2017 ja 2030 välisenä aikana. Kyötikkälän yleiselle rakennukselle varatun alueen asemakaavoittaminen ja rakentamisaikataulu on toistaiseksi avoinna.

Yksityisten omistamilla alueilla, joille yleiskaavassa osoitetaan täydennysrakentamista, noudatetaan kunnan maapoliittisessa ohjelmassa (hyv. 2010) hyväksytyjä periaatteita.

Yhdyskuntarakenteen riskianalyysi (YRI):

- *Onko kaavassa määritelty eri varausten toteuttamisjärjestys ja ajoitus?*

Alueelle toteutettavat kunnan investoinnit (esim. koulu- ja päivähoitopalvelut, kadut ja puistot) esitetään investointi- ja toteutusohjelmissa. Hankkeiden toteutusaikataulut ratkaistaan vuosittain talousarviokäsittelyssä.

Suoramalla on tavoitteena asuntotuotannon monipuolisuus, mutta hallintamuto, esimerkiksi tuetun asumisen osalta, ratkaistaan vasta toteutusvaiheessa.

- *Millaisia riskejä aiheutuu, jos kunnan tai seudun kehitys on ennakoitua hitaampaa tai nopeampaa?*

Mikäli kehitys on ennakoitua hitaampaa, joukkoliikenteen kehittämisen edellytykset huononevat. Ennakoitua nopeampi kehitys aiheuttaa, että julkisten palveluiden määrä ei riitä. Samoin uhattuna on teollisuus- ja työpaikkatonttien riittävyys ja monipuolisuus koko kunnan tasolla.

- *Onko kaavan rakentamisaluevarausten mitoitus realistinen suhteessa väestö- ja työpaikkaennusteeseen?*

Kaavan mitoitus on hieman suurempi kuin väestöennusteen perusteella määritellyt rakennesuunnitelman tavoitteet johtuen epävarmuustekijöistä (esim. yksityinen maanomistus). Työpaikkojen osalta mitoituksessa on pyritty huomioimaan erityisesti teollisuuden mutta myös muiden toimialojen muutostrendit, jotka tulevat näkymään tonttien ja toimitilojen kysynnässä.

- *Minkälaisia riskejä liittyy liikenneverkon ja joukkoliikenteen yhteyksien toteuttamiseen esimerkiksi rahoituksen epävarmuuden näkökulmasta?*

Jos liikenneympäristön parantamiseen tähtäävät investoinnit viivästyvät, liikenteen toimivuus, viihtyisyys ja turvallisuus voi olla uhattuna liikenteen kasvaessa alueella. Mikäli Lahdentien nelikaistaistaminen ja kehä 2:n rakentaminen viivästyy, voi se hidastaa myös Lentolan yritysalueen kehittämistä aivan ramppien läheisyydessä. Kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa tutkitaan mahdollisuuksia ulottaa raitiotieyhteys Kangasalan keskusta saakka myöhemmin tulevaisuudessa sekä kehä 2:n joukkoliikenneyhteyksiä.

- *Liittyykö kaavan toteuttamiseen ja toteuttamisjärjestykseen maapoliittisia epävarmuustekijöitä?*

Kaavan toteuttaminen on pitkälti olemassa olevan rakenteen vaiheittaista täydentämistä yksityisten mailla. Ajoituksen arviointi on tällöin vaikeaa.

7 SELVITYKSET

Yleis- ja asemakaavoitusta varten tehdyt selvitykset:

HULEVESISELVITYS 2014 (Sito Oy / Perttu Hyöty ja Pekka Heinonen)

LIIKENTEELLISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI 2014 (A-Insinöörit Oy / Juha Vehmas ja Piritta Laitakari)

MELUSELVITYS 2014 (Ramboll Finland Oy / Hans Westman)

MUINAISJÄÄNNÖSINVENTOINNIN TÄYDENNYS 2014 (Mikroliitti Oy / Timo Jussila)

SOSIAALISTEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI 2014 (Jukka Ohtonen)

LUONTOSELVITYS 2012 (FCG Finnish Consulting Group Oy / Marja Nuottajärvi)

MUINAISJÄÄNNÖSINVENTOINTI 2011 (Mikroliitti Oy / Hannu Poutiainen, Tapani Rostedt ja Timo Jussila)

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN SELVITYS 2012 (Outi Palttala)

Asemanseudun hulevesiselvitys 2012, Ramboll Finland Oy.

Aseman teollisuusalue, kiviainesselvitys 2012, Ramboll Finland Oy.

Pikon Betonin asemakaava, maaperän haitta-ainetutkimus 2012, Ramboll Finland Oy.

Lentolan teollisuusalueen hulevesiselvitys 2010, FCG Finnish Consulting Group Oy.

Lentolan alueen asemakaavan kaupallinen selvitys 2008, Tuomas Santasalo Ky,

Keskitehokkaan asuinrakentamisen hanke:

KESKITEHOKAS RAKENTAMINEN. Esimerkkejä keskitehokkaan asuinrakentamisen malleista. TTY, arkkitehtuurin laitos, asuntosuunnittelu. 2012.

Suoraman aluetta käsittelevä diplomityö:

PIKONKANKAAN SORANOTTOALUE. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ympäristövaurioalueelle. Marjut Lund, ark. yo, TTY, arkkitehtuurin laitos, 26.5.2010.

Muut yleiskaavatyössä käytetyt lähtötiedot, selvitykset ja suunnitelmat on esitelty osayleiskaavan raportissa 1. Lähtöaineisto.

8 SUUNNITTELUPROSESSIN AIKATAULU, OSALLISTUMINEN JA VUOROVAIKUTUS

Aloitusvaihe 2011–2012

- Kaava vireille 2011
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (oas) nähtävillä 2012
- Kaavan lähtötietojen ja tavoitteiden kokoaminen 2012

Tavoite- ja luonnosvaihe 2012–13

- Kaavan tavoitteiden ja kehityskuvavaihtoehtojen hyväksyminen 2013
- Kaavan luonnosvaihtoehdot nähtävillä loppukesällä 2013

Ehdotusvaihe 2014

- Luonnoksista saadun palautteen käsittely ja kaavaehdotuksen valmistelu
- Lisäselvitykset
- Kaavaehdotus nähtäville 2014
- Ehdotuksesta saadun palautteen käsittely 2015

Hyväksymisvaihe 2015

- Valtuusto hyväksyy kaavan
- Kuulutus voimaantulosta Kangasalan Sanomissa, kunnan ilmoitustaululla ja sähköisellä ilmoitustaululla

Raportteja laaditaan työn kuluessa seuraavan alustavan aikataulun mukaisesti:

Raportti 1. Lähtöaineisto. Syksy 2012.

Raportti 2. Tavoitteet. Kevät 2013.

Raportti 3. Osayleiskaavaluonnos. Kesä 2013.

Raportti 4. Luonnoksen palauteraportti Talvi 2014.

Raportti 5. Osayleiskaavaehdotus Kevät 2014.

Raportti 6. Ehdotuksen palauteraportti Kevät 2015.

Raportti 7. Osayleiskaavan selostus Syksy 2015

- Valtuuston päätöksestä on mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuteen.

Suoraman osayleiskaavan tapahtumataulukko

Suoraman osayleiskaava 2030				
vuosi	kuukausi	tapahtuma	päivä	järjestäjä/osallistujat/hyväksyjä
2011	03	viranomaisneuvottelu	8.3.	Kangasalan kunta, Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan liitto, Tampereen kaupunki
	04/05	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)	12.4. 2.5.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
	11	arkeologinen selvitys	22.11.	Mikroliitti Oy
2012	01	luontoselvitys	9.1.	FCG
	03	rakennetun ympäristön selvitys		Arkinor Oy
	06	OAS nähtävillä	4.-29.6.	
		yleisötilaisuus Suoraman koululla	5.6.	Kangasalan kunta
	12/01	Raportti 1: Lähtöaineisto	11.12. 21.1.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
2013	02	kuntakehitystiimi (kehityskuvat)	8.2.	
	02/03	Raportti 2: Tavoitteet	19.2. 18.3.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
	06	kunnanhallituksen suunnittelukokous	3.6.	kunnanhallitus
	06/08	Raportti 3: Luonnos	25.6. 12.8.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
		luonnosvaihtoehdot nähtävillä	9.9.– 8.10.	
		aluepyöräily ja keskustelutilaisuus Suoraman koululla	10.9.	Kangasalan kunta
2014	04	arkeologisen selvityksen täydennys	13.4.	Mikroliitti Oy
		urheiluseurojen keskustelutilaisuus Kyötikkälässä	23.4.	kaavoitus, yhdyskuntateknikka, vapaa-aikapalvelut, seurat
	04/05	Raportti 4: Luonnosten palaute	22.4. 5.5.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
	05	keskustelutilaisuus yritystoiminnan ja -alueiden kehittämistarpeista	8.5.	kaavoitus, elinkeinojohtaja, Kangasalan Yrittäjien edustajat
		hulevesiselvitys	5.5	Sito Oy
		liikenneselvitys	2.6	A-Insinöörit Oy
		meluselvitys	9.5	Ramboll Finland Oy
		sosiaalisten vaikutusten arviointi	4.6	Jukka Ohtonen
	06	Raportti 5: Osayleiskaavaehdotus	17.6.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
	11	osayleiskaavaehdotus nähtävillä	10.11.- 9.12.	
		kaavoittajan vastaanottotilaisuus	12.11.	Kangasalan kunta
2015	05	Raportti 6: Ehdotuksen palaute	19.5. 25.5.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus
	08	Raportti 7: Osayleiskaavan selostus	25.8.	kaavoituslautakunta kunnanhallitus valtuusto

9 LÄHTEET

Alla olevien lähteiden lisäksi lähteinä on käytetty selvityksiä ja suunnitelmia, jotka on mainittu selvitykset -luvussa.

Järvenpää, Eero. 2014. Suoramanperästä suurtaajamaksi.

Tampereen kaupunki. 2012. Asuminen ja rakentaminen. Tampereen kaupunkiseutu. Tilastoaineisto 2011. Saatavissa: <http://www.tampere.fi/asuminenjarakentaminen/tilastot/asumisentilastot.html>

Tampereen kaupunkiseutu. 2012. Tampereen kaupunkiseudun kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelma 2030. Saatavissa: http://www.tampereenseutu.fi/seutuhankkeet/raportit_ja_muut_julkaisut/. Luettu 6.11.2012.

Tampereen kaupunkiseutu. 2010. Tampereen kaupunkiseudun asuntopoliittinen ohjelma, Tampereen kaupunkiseudun ilmastostrategia, Tampereen kaupunkiseudun rakennemalli ja Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisohjelma. Saatavissa <http://www.tampereenseutu.fi/seutuhankkeet/yhteistyontuloksia/ yhdyskuntasuunnittelun-ohjelmat/>. Luettu 6.7.2012.

Ympäristöministeriö. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 2001 ja 2009. Saatavissa <http://www.ymparisto.fi/vat>. Luettu 6.7.2012.

Pirkanmaan maakuntamuseo. 2011. Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiet.

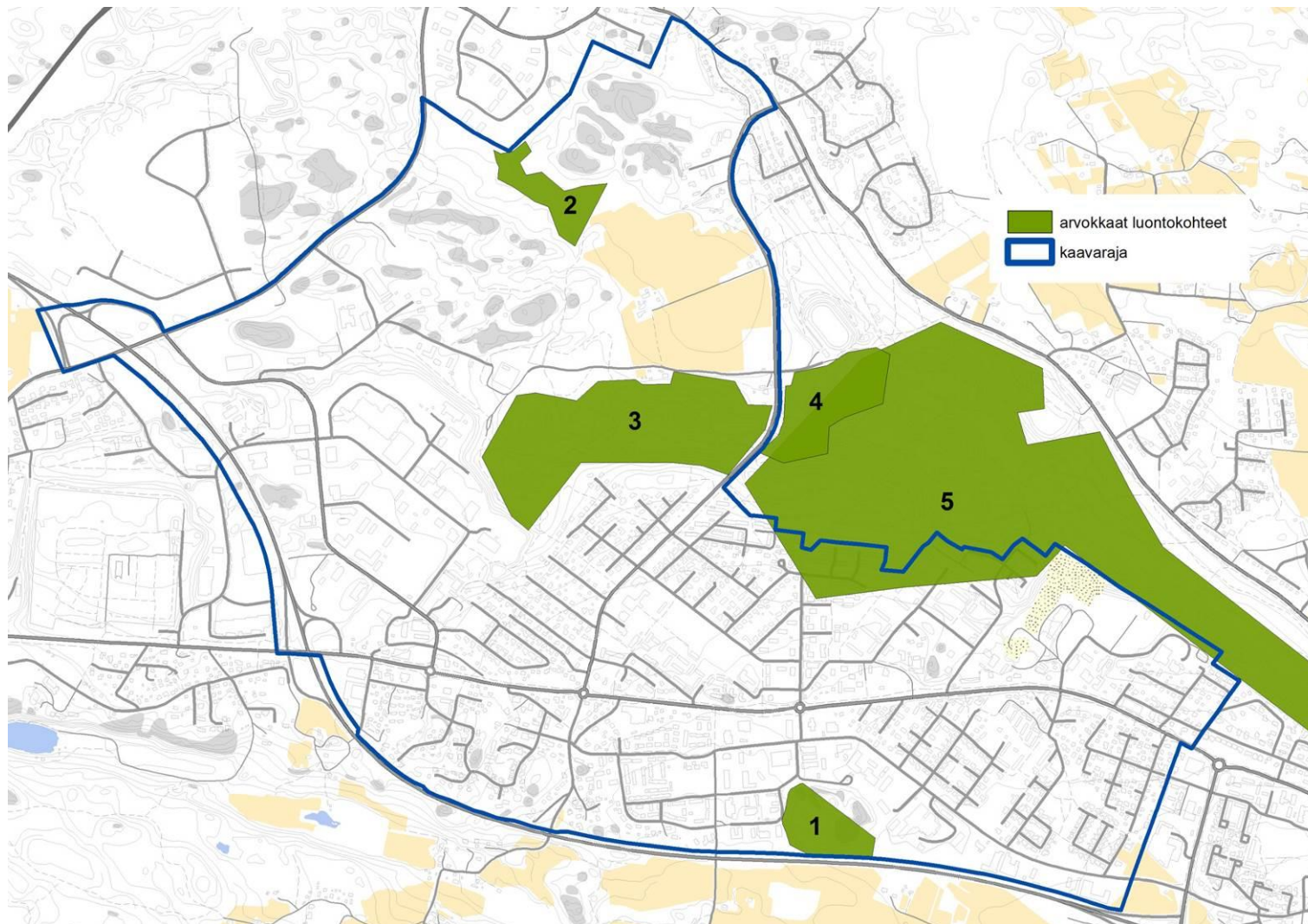
Kuvat

Kangasalan kunta, ellei toisin mainita.

Haastattelut

Ohtonen, Jukka. Sosiaaliset vaikutukset. 15.5.2013

LIITE 1 LUONTOARVOT

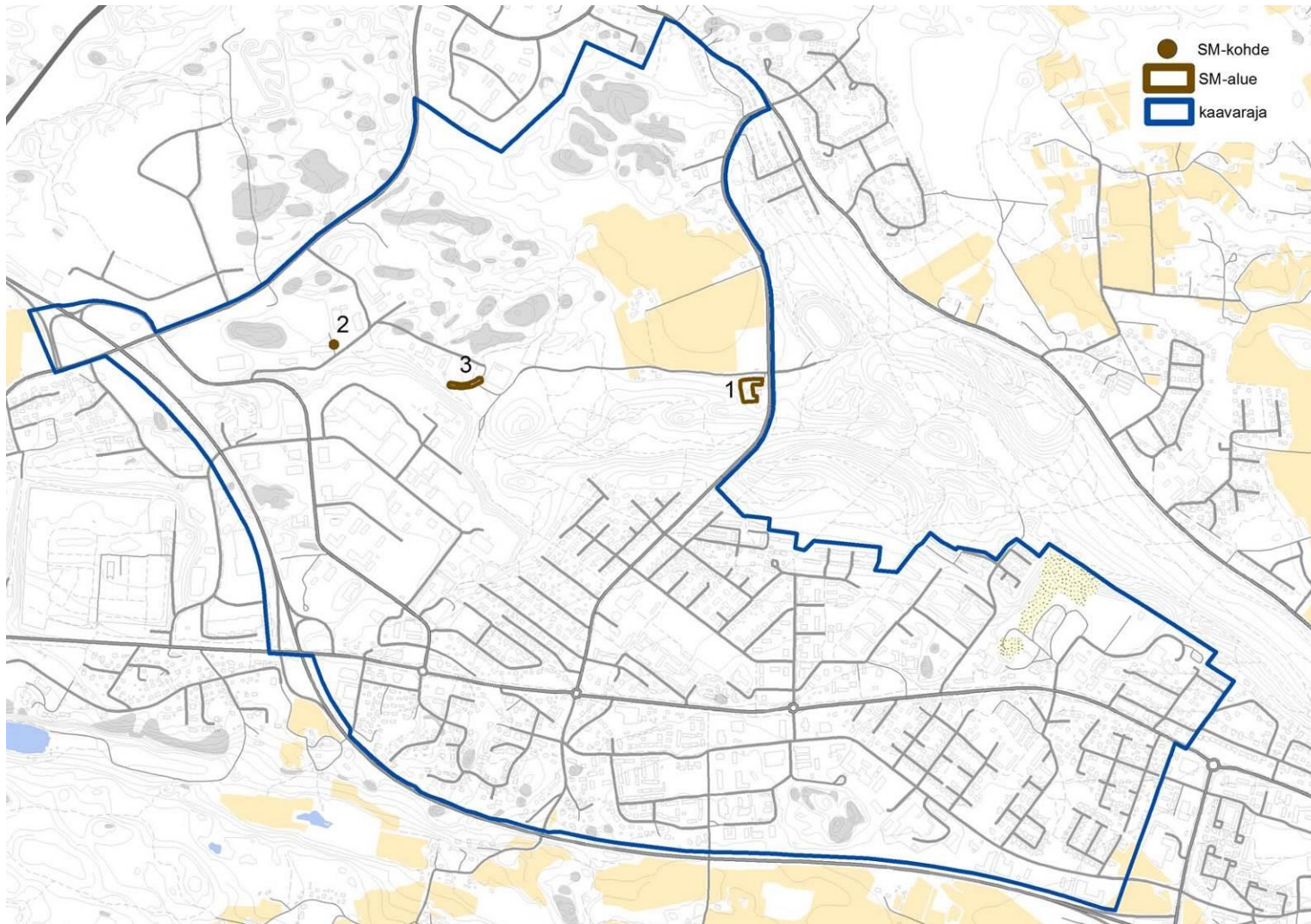

Arvokkaat luontokohteet.

Taulukko. Luonnonsuojelukohteet sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (luo-1, luo-2, SL, ge-1).

Kohde-numero	Kohteen nimi	Kaava-merkintä	Kuvaus
1	Pähkinäkallion luonnon-suojelualue	luo-1, SL	Alue sijaitsee selvitysalueen eteläosassa, teollisuusalueen ja valtatie 12 välissä vaihtelevassa kalliomaastossa. Pähkinäkallion luonnonsuojelualueella esiintyy useita erilaisia uhanalaisia lehtotyyppisiä ja alueella kasvaa silmälläpidettävät ahokissankäpälä ja ketoneilikka. Pähkinäpensasto on runsaimmillaan lounaaseen ja etelään laskevilla loivilla rinteillä.
2	Perälän puronvarsilehto	luo-1	Kaava-alueen pohjoisosassa, Perälän peltojen luoteispuolella kallioiden mäkien välisessä laaksossa virtaa luonnontilainen puro. Puroa ei saa vesilain 17 a §:n perusteella muuttaa niin, että uoman säilyminen luonnontilaisena vaarantuisi. Puronvarressa on lisäksi silmälläpidettävää ja uhanalaista lehtoa, joka on puron välittömässä lähiympäristössä metsälain 10 §:n mukaisesti metsäluonnon erityisen tärkeää elinympäristöä. Alueella elää teeri ja alueen itäosan vanhassa kuusikossa on tehty aiemmin havaintoja myös liito-oravasta.
3	Lentolankangas	luo-1	Lentolankangas sijaitsee Linturinteen asuinalueen länsi- ja pohjoispuolella. Alueesta tekee luontoarvoiltaan merkittävän sen kaunis luonnonmaisema sekä geologinen harjumuodostuma. Lentolankangas on loivahkorintainen ja erityisesti alueen itäosassa tasalakinen, osaksi kumpuileva 200 metriä leveä selänne, jonka sivuilla on useita harjukuoppia. Selänteen etelärinteellä on lisäksi muinaisrannan kulutustörmä ja tasanne. Erittäin uhanalaista harjun valorinnettä on alueella melko vähän ja sen luonnontila on hyvää vain aivan Linturinteen asuinalueen pohjoispuolen jyrkän rinteiden yläosassa.
4	Kyötikkälän liito-orava-esiintymä ja lehto	luo-2	Liito-oravaesiintymä sijaitsee Kyötikkälän urheilukentän eteläpuolella ja Isolukon luonnonsuojelualueella. Alue on puustoltaan monipuolista, minkä vuoksi alue tarjoaa liito-oraville sekä ravintoa, suojaa että vanhaa järeeää kuusikkoa oleskeluun ja mahdollisesti pesäpuiksi. Esiintymältä löydettiin parikymmentä papanapuuta. Todennäköisiä pesäpuita ei löytynyt, mutta alue on liito-oravan vakituksessa käytössä. Liito-oravaesiintymän alueen metsä on pääosin lehtoa, joka on mahdollinen metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö. Kyötikkälän liito-oravaesiintymässä ja lehdossa elää liito-oravan lisäksi teeri ja palokärki, jotka ovat lintudirektiivilajeja. Uhanalaisista luontotyypeistä alueella sijaitsee lehdon lisäksi vähäisissä määrin harjumetsien valorinteitä.
5	Kirkkoharju	ge-1	Pääosin kaava-alueen koillispuolella sijaitseva arvokas harjualue.

LIITE 2 MUINAISJÄÄNNÖKSET

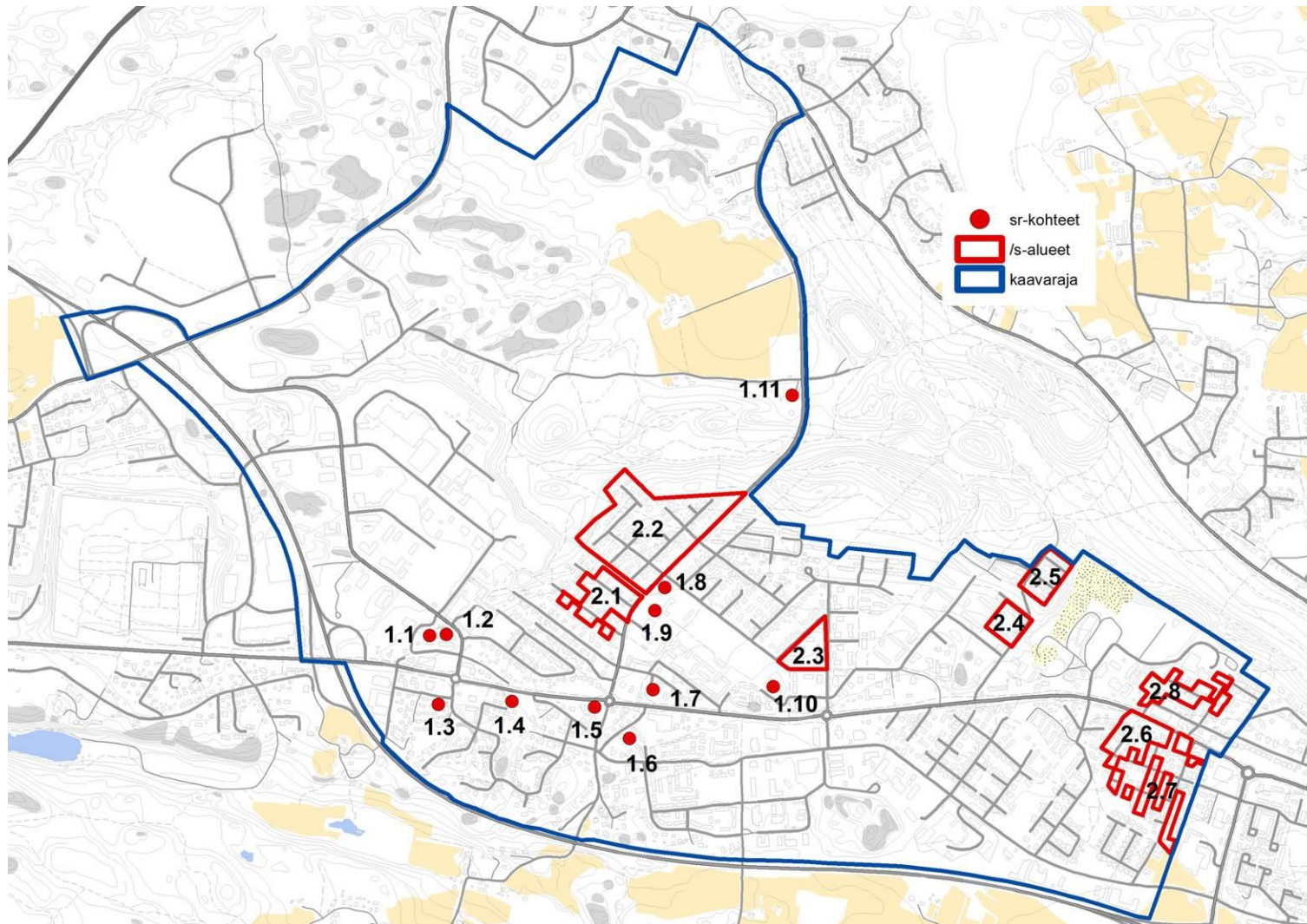

Muinaisjäännöskohteet.

Taulukko. Muinaismuistokohteet (SM).

Kohdenumero	Kohteen nimi	Kaava-merkintä	Kuvaus
1	Kyötikkälän keskiaikainen kylätontti	SM -alue	Kyötikkälän kyläaukean reunassa vanhalla kylätontilla sijaitsee Kyötikkälän kantatalon pihapiiri, johon kuuluu päärakennus, riviaitta, puuliiteri ja sauna. Päärakennus on ilmeisesti rakennettu Lentolan tilan vanhasta päärakennuksesta, joka on vuonna 1910 siirretty Kyötikkälään. Kylätontti on paikannettu isojakokartan mukaan. Todennäköisesti kylätontti on sijainnut samalla paikalla jo 1500-luvulla. 1800-luvun tontin itäosa on arkeologisessa mielessä tuhoutunut ja länsiosa on puutarhaa. Lähistöllä ei ole silmämääräisesti havaittu merkkejä vanhasta asutuksesta. Muinaisjäännösrajaus on alustava arvio.
2	Kanniston rajamerkki	SM -kohde	Kanniston rajamerkki on Isojaon aikainen, vuoden 1838 kartalla näkynyt kylien rajamerkki. Isosta pystykivestä ja kahdesta viisarikivestä muodostunut rajamerkki on poissa käytöstä ja osin tuhoutunut.
3	Kirkkoharjun pohjoispuolella kulke- neen historiallisesti merkittävän tielinjan jäännös.	SM -alue	Vanhan tien jäännös sijaitsee historiallisesti merkittävällä Kruununvoudintien tielinjalla. Tie on ollut tärkeä kulkureitti, joka on yhdistänyt Kirkkoharjun pohjoispuolen kylät ja pappilan toisiinsa sekä Tammerkoskelle vievään pääreittiin.

LIITE 3 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

Rakennuskulttuurikohteet ja -aluekokonaisuudet.

Taulukko. Rakennuskulttuurikohteet ja -aluekokonaisuudet (sr-1, sr-2, /s).

Kohde-numero	Kohteen nimi	Kaava-merkintä	Kuvaus
1.1	Toivontila/ Tamsilk	sr-1	Tamsilkin 1950–1960-luvun vaihteessa rakennettu tiilirakenteinen tehdasrakennus on selkeätyylinen ja alkuperäisasussa säilynyt. Rakennus on 2,5-kerroksinen, satulakattoinen ja se tulee edelleen säilyttää ja huoltaa perinteisin materiaalein. Merkittävää uudisrakentamista ei suositella.
1.2	Kirjavainen/ Vehoniemen sora	sr-1	Nykyään Vehoniemen soran laattamyymälänä toimiva punatiilirakennus edustaa hyvin säilyneenä funktionaalista 1950-luvun punatiilitehdasklassismia. Rakennuksessa on kaksi kerrosta ja siinä on satulakatto. Rakennus tulee säilyttää edelleen ja huoltaa perinteisin materiaalein. Merkittävää uudisrakentamista ei suositella.
1.3	Vanhatalo, päärakennus	sr-2	Vanhatalo on ainoa 1900-luvun alun säilynyt asuinrakennus kaava-alueelle ulottuvassa Lentolan kylän osassa. Alkujaan rakennus on ollut pieni mäkitupa, jota on myöhemmin laajennettu kahdesti. Rakennus on 1-kerroksinen, satulakattoinen ja lyhytnurkkainen hirsirakennus. Asuinrakennus tulee edelleen säilyttää ja huoltaa perinteisin materiaalein. Uudisrakentamista ei suositella. Rakennuksen pohjoispuolella olevat männyt tulisi myös säilyttää.
1.4	Väinölän pihapiiri	sr-2	Väinölän tilan rakennukset muodostavat yhden harvoista säilyneistä 1900-luvun alun pihapiireistä Suoramalla. Pihapiirissä on asuinrakennus, piharakennus ja sauna. Asuinrakennus on 1,5-kerroksinen, satulakattoinen ja todennäköisesti lyhytnurkkainen hirsirakennus. Rakennukseen on tehty ulkopuolinen lisäeristys. Piharakennus on lyhytnurkkainen hirsirakennus, joka on punamullattu ja pystyrimavuorattu. Vanha pihasauna on lyhytnurkkainen ja satulakattoinen hirsirakennus, jonka vuoraamattomat seinät on punamullattu. Rakennukset tulee edelleen säilyttää ja huoltaa perinteisin materiaalein. Merkittävää uudisrakentamista ei suositella.
1.5	Mäntysalo, ent. kauppa ja posti	sr-1	Mäntysalon tilan kyläkauppahistoriasta kertova rakennusryhmä on yksi harvoista Suoraman 1900-luvun alkupuolen säilyneistä pihapiireistä. Vuonna 1938–39 rakennetussa päärakennuksessa aluksi ollut Suoraman osuuskauppa ja 1920–30-luvulla rakennetussa sivurakennuksessa ollut Suoraman ensimmäinen posti ovat toimineet tiloissa vuoteen 1973 asti, jonka jälkeen rakennukset ovat olleet asuinkäytössä. Pihapiirissä on lisäksi piharakennus ja leikkimökki. Tontilla ollut vanha postimiehen mökki on purettu. Asuinrakennus on 1,5-kerroksinen satulakattoinen ja lyhytnurkkainen hirsirakennus, jonka itäpäätyä on jatkettu ja rakennusta osittain korotettu 1950-luvulla. Rakennuksen Kangasalan tien puolen suuret yksiosaiset kaupan näyteikkunat ovat myös peräisin 1950-luvulta. Postirakennus on ikkunoita lukuun ottamatta edelleen 1930-luvun asussa. Leikkimökki on siirretty pihapiiriin Pikkolasta, ja se on noin 100-vuotias. Pulpettikattoinen ja rankorakenteinen piharakennus on rakennettu 1950-luvulla. Tontin rakennukset tulee edelleen säilyttää ja huoltaa perinteisin materiaalein. Merkittävää uudisrakentamista ei suositella.
1.6	Tuomelan mäkitupa	sr-1	Tuomelan tilan asuinrakennus on säilynyt erittäin hyvin alkuperäisessä 1930-luvun asussa. Pihapiiriin kuuluu asuinrakennus ja piharakennus. Asuinrakennus on 1-kerroksinen, satulakattoinen ja lyhytnurkkainen hirsirakennus, jossa on alkuperäiset ikkunat. Talon on rakentanut nahkatuotteita valmistanut käsityöläispariskunta. Asuinrakennus on yksi alueen vanhimmista ja parhaiten säilynyt rakennus, ja se edustaa Suoraman käsityöläisten asumiskulttuuria 1930-luvulla. Tontin asuinrakennus tulee edelleen säilyttää ja huoltaa perinteisin materiaalein.

1.7	Suoraman työväentalo	sr-1	Alkuperäiskäytössä säilynyt työväentalo edustaa 1920-luvun rakennusperinnettä. Työväentalo on harvoja Suoramalla säilyneitä 1900-luvun alun rakennuksia. Sillä on ollut paikallista historiallista merkitystä lähikylien kokoontumis- ja juhlatilana. Työväentalo on rakennettu vuonna 1922 ja sitä on pidennetty 5 metriä vuonna 1924, jolloin on saatu tilat puffetilille, eteiselle ja vaatesäilytykselle. Laajennuksia on tehty myös 1920-luvun lopulla sekä vuosien 1946 ja 1983. Työväentalo on satulakattoinen ja lyhytnurkkainen hirsirakennus. Se tulee edelleen säilyttää ja huoltaa perinteisin materiaalein. Merkittävää uudisrakentamista ei suositella.
1.8	Kirjastotalo	sr-2	Vuonna 1989 rakennetussa kirjastorakennuksessa toimii kirjaston lisäksi Suoraman terveysasema ja neuvola. Kirjastotalo, Suoraman koulu urheilukenttäalueineen ja seurakuntakeskus muodostavat yhtenäisen julkisten toimintojen keskusalueen. Kirjasto on 1-kerroksinen loivalla kattokulmalla toteutettu satulakattoinen ja tiiliverhottu rakennus, jonka säilyttäminen nykyisen asun mukaisena on suositeltavaa.
1.9	Kansakoulu	sr-2	Suoraman koulu on 1960-luvun lopun modernistinen elementtirakenteinen koulurakennus ja osa paikallispalvelu-aluekokonaisuutta. Koulu on rakennettu vuonna 1969 ja laajennusosa ns. Viipalekoulu jo vuonna 1973. Suoraman koulu on loivakattokulmainen aumakattoinen betonielementtirakennus, joka oli aikoinaan ensimmäinen koulurakennus laatuaan Kangasalla. Viipalekoulu on puurunkoinen ja se on verhoiltu vaakalaudoituksella. Suoraman koulumiljöön kehittäminen viihtyisämmäksi ja monipuolisemmaksi, koululaisten tarpeet huomioivaksi ympäristöksi on suositeltavaa sekä rakennusten että pihan osalta.
1.10	Työkeskus	sr-1	Suoraman seurakuntakeskus on ollut aikanaan uudentyyppisen seurakuntatyökulttuurin mahdollistava monitoimitila ja on edelleen osa paikallispalvelualuekokonaisuutta. Rakennuksen suunnittelusta järjestettiin vuonna 1966 kilpailu ja sen voitti arkkitehti Pentti Turusen ehdotus. Työkeskus vihittiin käyttöön vuonna 1969. Rakennuksessa oli aluksi seurakuntasali, kerho- ja asuintiloja sekä voimistelu- ja palloilutilat. Rakennuksen kattoa ja sisätiloja on remontoitu 1980-luvulla. Rakennuksen säilyttäminen nykyisen asun mukaisena on suositeltavaa.
1.11	Kyötikkälä, kantatalon pihapiiri	sr-2	Kyötikkälän kyläaukean reunassa vanhalla kylätontilla sijaitsee Kyötikkälän kantatalon pihapiiri, johon kuuluu pää-rakennus, riviaitta, puuliiteri ja sauna. Päärakennus on ilmeisesti rakennettu Lentolan tilan vanhasta pää-rakennuksesta, joka on v. 1910 siirretty Kyötikkälään. Asuinrakennus on 1,5-kerroksinen, satulakattoinen hirsirakennus. Talon ilme on muuttunut viime vuosikymmenien aikana tehtyjen remonttien yhteydessä merkittävästi. Riviaitta on satulakattoinen, lyhytnurkkainen hirsirakennus, joka on mahdollisesti ollut aiemmin tilan asuinrakennus. Aitta on vuoraamaton ja punamullattu. Puuliiteri on aumakattoinen, lautarakenteinen rakennus, jossa on keskellä puolipyöreä oveton kulkuaukko. Pihasauna on uudehko pyöröhirsinen rakennus. Tilan rakennukset tulee edelleen säilyttää ja huoltaa perinteisin materiaalein.
2.1	Linturinne etelä, OKT-alue	/s	Kulorastaan- ja Mustarastaantien 1950-luvun omakotitalot pihapiireineen muodostavat eheitä ja edustavia aluekokonaisuuksia. Erityisesti Mustarastaantien varren näkymät tuovat hyvin esiin 1950-luvun omakotitaloalueen rakenteen ja rakennuskulttuurin. Talot on rakennettu kompakteiksi ja tontit ovat olleet väljiä ja vehreitä. Mustarastaantien rakennuskantaa tulee hoitaa ja ylläpitää perinteisin materiaalein ja mahdollinen täydennysrakentaminen pitäisi tehdä alisteisesti nykyisen rakennuskannan ja miljöökuvan säilymisen ehdoilla.

2.2	Linturinne pohjoinen, OKT-alue	/s	Linturinteen pohjoisosa on rakentunut 1960- ja 70-luvulla. Alueen rakennukset ovat pääasiassa rakennusajalle tyypillisiä matalia tiili- tai rappausverhottuja taloja, joissa on joko erittäin loiva tai tasakatto, ja jotka ovat massoitukseltaan suorakaiteita tai L-muotoisia. Alue on säilynyt eheänä ja yhtenäisenä eikä sinne suositella lisärakentamista.
2.3	Tasatalot, KRS-alue	/s	Aravataloiksi rakennetut tasatalot ovat valmistuneet vuosina 1966–1968. Kolmiomaisella tontilla on neljä kolmikerroksista lamellielementtitaloa ja yksi kuusikerroksinen pistetalo. Korttelin keskellä on laaja ja vehreä piha-alue. Talojen julkisivut ja pihat on kunnostettu hiljattain. Kortteli oli valmistuttuaan Kangasalan ensimmäinen elementtikerrostalokohde ja se edustaa rakennusajalle tyypillistä avointa korttelirakennetta ja elementtitekniikkaa. Kortteliin ei suositella lisärakentamista eikä merkittäviä julkisivumuutoksia.
2.4	KtOy Taloherttua, Harjunsalontie 7, KRS-alue	/s	Vuosien 1971 ja -72 aikana rakennetut ja vuonna 2000 perusparannetut kolme kolmikerroksista, loivaharjakattoista betonielementtilamellitaloa, ovat yhdessä avaran harjupihan kanssa rakennusajankohtansa edustavin kerrostalokortteli alueella. Kortteliin ei suositella lisärakentamista eikä merkittäviä julkisivumuutoksia.
2.5	Harjunsalon pientaloalue, OKT-alue	/s	Harjunsalon pientaloalue edustaa melko hyvin säilyneenä kokonaisuutena 1970-luvun omakotirakentamista. Talot ovat melko suuria, massoitukseltaan pääasiassa L-muotoisia, matalia, tasakattoisia tai aumattuja ja tiilivuorattuja. Kortteliin ei suositella lisärakentamista eikä merkittäviä julkisivumuutoksia. Vielä tasakattoisina säilyneiden rakennusten kattomuodon muuttaminen ei ole suotavaa.
2.6	Pikonkangas etelä II, OKT-alue	/s	Maalarintien varrella sijaitsee hyvin säilynyt ja näkymiltään yhtenäinen vuosina 1940–55 lohkotuille tonteille rakennettu pienehköjen asuintalojen alue. Muurarin- ja Rakentajanteiden varsilla on lyhyitä, vain muutaman rakennuksen muodostamia yhtenäisiä katkelmia, joita täydennysrakentaminen on rikkonut. Lisäksi useassa pihapiirissä on säilynyt rakennusajan piharakennuksia. Alueen vanhojen rakennusten säilyminen tulisi turvata ja mahdollinen uudisrakentaminen suunnitella niin, että sillä pyritäisiin eheyttämään alueen nyt melko rikkonaista ilmettä.
2.7	Pikonkangas etelä I, OKT-alue	/s	Rakentajantien eteläpäässä ja Pikonkankaantien luoteispuolella on eheitä jaksoja hyvin säilyneitä ja edustavia 1930-luvun alussa rakennettuja pienimittakaavaisten talojen pihapiirejä ja katunäkymiä. Talot ovat 1½-kerroksisia ja harjakattoisia. Alueen vanhojen rakennusten säilyminen tulisi turvata ja mahdollinen uudisrakentaminen suunnitella niin, että se tukisi alueen ehjää ja pienimittakaavaista ilmettä.
2.8	Pikonkangas pohjoinen, OKT-alue	/s	Kangasalantien pohjoispuolella on paikoin melko hyvin säilyneitä aluekatkelmia 1940–50-luvun omakotitalojen pihapiirejä sekä niiden muodostamia katunäkymiä, joita rajaa suurikokoinen puusto. Alueen vanhojen rakennusten säilyminen tulisi turvata ja mahdollinen uudisrakentaminen suunnitella eheyttämään aluetta ja tukemaan säilyneen alkuperäisen rakennuskannan asemaa katunäkymissä.